

Onsdagen den 28 september

Kl. 09.00–12.26
16.00–16.05

§ 1 Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade
att *Barbro Westerholm* (L) avsagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet,
att *Said Abdu* (L) avsagt sig uppdraget som suppleant i utbildningsutskottet och
att *Roger Haddad* (L) avsagt sig uppdraget som suppleant i trafikutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2016/17:8

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:8 Samhällets stöd vid problematiskt dataspe-
lande
av Rickard Nordin (C)

Interpellation 2016/17:8 Samhällets stöd vid problematiskt dataspe-
lande av Rickard Nordin (C) kommer att besvaras tisdagen den 18 oktober
2016.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade arrangemang.

Stockholm den 27 september 2016

Socialdepartementet
Gabriel Wikström (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Förste vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till arbetsmarknadsutskottet:

RiR 2016:21 Förberedande och orienterande utbildning – Arbetsförmedlingens styrning, användning och uppföljning

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2016/17:3 till finansutskottet

2016/17:4 till socialutskottet

2016/17:7 och 14 till skatteutskottet

2016/17:13 till näringsutskottet

Motioner

2016/17:66 till justitieutskottet

2016/17:87 till miljö- och jordbruksutskottet

2016/17:50, 54, 65 och 67 till justitieutskottet

§ 5 En uppdaterad fondlagstiftning (UCITS V)

Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU12

En uppdaterad fondlagstiftning (UCITS V) (prop. 2015/16:170) föredrogs.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 11.)

*Regional anpassning
av arbetsmarknads-
utbildning*

§ 6 Regional anpassning av arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU3

Regional anpassning av arbetsmarknadsutbildning (skr. 2015/16:154) föredrogs.

Anf. 1 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Att jag ville använda fel talarstol beror givetvis på mitt intensiva interpellering till regeringen för att utkräva ansvar och svar kring en otydlig politik på många områden. Detta är dock ett anförande.

Man kan tycka att det handlar om en liten sak, herr talman: en rapport som utvärderar hur effektiva vissa typer av arbetsmarknadsåtgärder är och regeringens skrivningar angående detta. Riksrevisionen konstaterar att denna typ av åtgärder i arbetsmarknadspolitiken inte är särskilt effektiva. Effekterna på sysselsättningen av denna typ av åtgärder kan till och med totalt sett vara negativa.

Regeringen är dock, som regeringen nu mest är, herr talman, nöjd med sakernas tillstånd. Om det går bra eller dåligt tycks spela mindre roll. Man är överlag nöjd och vill kommunicera en positiv bild av Sverige, oavsett om den stämmer och har grund i fakta eller inte. Det är väl ett slags parti-strategi mer än en ekonomisk arbetsmarknadsanalys.

Från Moderaternas och Alliansens sida tycker vi att en aktiv arbetsmarknadspolitik är viktig. Det kanske inte är det som främst styr hur stor sysselsättningen och hur högt arbetskraftsdeltagandet är i samhället, utan det är det andra faktorer som gör: hur mycket det lönar sig att arbeta, vilka regler som finns i socialförsäkrings- och bidragssystem, hur mycket lön man får, hur konkurrenskraftigt Sverige är och hur mycket företag kan växa och anställa.

Men, herr talman, för stora grupper på arbetsmarknaden spelar den aktiva arbetsmarknadspolitiken en väsentlig roll. Det handlar om personer som haft problem under skolgången och inte förmått att rusta sig för de höga krav på anställbarhet som ställs på arbetsmarknaden. Här blir politiken desto viktigare – att hitta och utforma rätt typ av verktyg, som verkligen ger dessa människor möjlighet att träda in på arbetsmarknaden och till slut nå en egen försörjning utan olika typer av subventioner. Där kommer skrivningen in som en viktig komponent, nämligen att det läggs stora resurser på ineffektiva åtgärder.

Från Moderaternas sida tycker vi att man borde ta denna kritik på större allvar, ompröva och lägga pengarna på de mest effektiva åtgärderna. Nystartsjobb är en sådan sak. Vi har också föreslagit en lång rad åtgärder som skulle kunna vidtas. Vi återkommer i vår budgetproposition med fler förslag av olika typ som går att använda och ökar möjligheterna.

Någonstans, herr talman, bör man fråga sig varför regeringen är nöjd. Varför vill den ha kvar denna typ av politik, och varför vill den inte öka flexibiliteten och möjligheten till lokal anpassning när detta efterfrågas? Det är en öppen fråga varför regeringen är så nöjd med ett system som inte fungerar och som nu också får tydlig kritik.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation 1 av Elisabeth Svantesson med flera.

Anf. 2 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Herr talman! Jag vill också yrka bifall, men till den kristdemokratiska reservationen i betänkandet.

I dag debatterar vi en skrivelse från regeringen som utgår från Riksrevisionens rapport om Arbetsförmedlingens upphandlingar av och anvisningar till arbetsmarknadsutbildningar. Den granskning som har gjorts visar att regeringen inte preciserar hur upphandlingen av arbetsmarknadsutbildningar ska gå till eller hur verksamheten ska organiseras för att uppfylla de mål som Arbetsförmedlingen har att förhålla sig till.

Arbetsförmedlingens egna analyser visar också att man anordnar arbetsmarknadsutbildningar som inte alltid motsvarar en brist på arbetsmarknaden. Det är lite anmärkningsvärt att de gör en sådan egen analys. I vissa fall anvisas platser till personer som inte har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

När det handlar om att anpassa utbildningarna efter regional och lokal efterfrågan visar rapporten från Riksrevisionen att analysen sker på Arbetsförmedlingens huvudkontor. Det gör att man inte fullt ut tar till vara de lokala arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Det är något jag ofta hör när jag är ute och reser i landet – utbildningarna är inte anpassade. Riksrevisionen tycker att man ska genomföra mindre omfattande, regionalt initierade upphandlingar av arbetsmarknadsutbildningar.

Arbetsmarknadsutbildningarna kunde under det tidiga 2000-talet uppvisa relativt goda resultat; ca 70 procent fick arbete efter utbildningen. I dag konstaterar Arbetsförmedlingen att effekterna av programmen är små. Under senare år har de ibland varit obefintliga eller till och med negativa. Det har alltså visat sig att en person hade kunnat få ett arbete tidigare om man inte genomgått arbetsmarknadsutbildning.

Regeringen anger inte några särskilda åtgärder mot den bristfälliga behovsanalysen utan hänvisar till regleringsbrevet för 2015, som enligt regeringen ger myndigheten större möjlighet att anpassa upphandlingarna och anvisningarna till arbetsmarknadsutbildningarna efter arbetsgivarnas behov. I regleringsbrevet för 2016 uttrycks det som att en förbättrad matchning ska uppnås genom att rekryteringsproblemen på arbetsmarknaden ska motverkas.

Under rådande förhållanden skulle regeringen tydligare ha behövt anamma Riksrevisionens rekommendationer för att säkra att man får till stånd mindre omfattande och regionalt initierade upphandlingar. Mot bakgrund av de allt sämre resultaten räcker det enligt min mening inte med generella målformuleringar i regleringsbrev för att vända utvecklingen.

Herr talman! Av Riksrevisionens granskning framgår vidare att det i vissa län anordnas utbildningar som inte nödvändigtvis avser att åtgärda en brist på arbetsmarknaden och där man kan förmoda att deltagarna inte ens kommer att kunna tillgodogöra sig utbildningen. Frågan är då vilken verkan många av dessa utbildningar har.

Från Arbetsförmedlingens sida måste man se till att först och främst arbeta med att förmedla jobb och se till att människor får sin arbetslöshetsersättning enligt regelverket. Andra aktörer än Arbetsförmedlingen lämpar sig förmodligen bättre för att utbilda arbetslösa till att bli mer gångbara på arbetsmarknaden. Endast 15,9 procent av deltagarna i Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar hade ett jobb 90 dagar efter utbildningen. För en kostnad på 1,3 miljarder kronor är detta naturligtvis helt otillräckligt.

Kristdemokraterna gör bedömningen att personer som går yrkesvuxenutbildningar har långt större möjlighet att få ett arbete efter utbildningen än efter en arbetsmarknadsutbildning som Arbetsförmedlingen har tillhandahållit. Med detta sagt, herr talman, anser jag att regeringen bör vidta åtgärder för att avveckla Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsutbildningar till förmån för fler platser inom yrkesvuxenutbildningen.

Anf. 3 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Låt mig först yrka bifall till utskottets förslag.

Riksrevisionen har under sin granskning identifierat problem och utifrån detta lämnat rekommendationer och förslag till regeringen och Arbetsförmedlingen. I regeringens skrivelse kan vi läsa att regeringen håller med om många av Riksrevisionens påpekanden.

En aktiv arbetsmarknadspolitik, där arbetsmarknadsutbildningar ingår som ett viktigt inslag, är en förutsättning för att man ska kunna uppnå regeringens mål om att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Vi i utskottsmajoriteten anser likt regeringen att det är viktigt att de insatser som görs är både träffsäkra och kostnadseffektiva. Därför är det angeläget att arbetsmarknadsutbildningar riktas till dem som bedöms ha störst nytta av insatsen.

Låt mig påminna, innan vi går vidare, om hur det såg ut när vi lämnade ifrån oss regeringsmakten 2006. Då hade man ett resultat på 70 procent som gick till arbete efter arbetsmarknadsutbildning. Det var ett gott resultat. Sedan skar den dåvarande borgerliga, moderatledda regeringen ned kraftigt på utbildningarna. Resultatet sjönk drastiskt, ända ned till 30 procent. Detta gjordes, tyvärr, för att den dåvarande arbetsmarknadsministern Sven-Otto Littorin sa att det var marknaden som skulle sköta detta. Det var försämringar av regelverk, försämringar av resurser och ett svalt intresse för arbetsmarknaden.

Nu har vår regering, den socialdemokratiskt ledda regeringen, påbörjat ett reformarbete som ger Arbetsförmedlingen större möjligheter att klara sitt uppdrag. Nu har trenden faktiskt vänt. Den senaste siffran är nu på 45 procent och ökande.

Under Alliansens tid i regeringsställning – under den kritik och det tryck som var mot Arbetsförmedlingen och som ledde till att generaldirektören och arbetsmarknadsministern fick avgå – började man trycka in folk i arbetsmarknadsutbildningar fast man visste att de inte hade särskilt stora förutsättningar att klara dem. Man började räkna pinnar, som man sa. Det ledde till ännu sämre resultat.

Vad gör man nu då? Nu har vår regering genomfört ett antal åtgärder för att förändra styrningen av Arbetsförmedlingen, via regleringsbrev för budgetåren 2015–2016, som innebär mindre detaljerad styrning och tydligare fokus på resultat. Även Statskontoret konstaterar i sin rapport att den minskade detaljstyrningen och ökade delegeringen gör att det går i rätt riktning.

För att bidra till en effektivare arbetsmarknadspolitik har regeringen förenklat och förtydligat regelverket, förbättrat förutsättningar för lokal samverkan och infört ökade möjligheter för arbetslösa att kombinera arbete med utbildning. All denna omläggning syftar till att förbättra matchningen. Det pågår också ett stort arbete inom Arbetsförmedlingen med att möta arbetsgivarnas behov.

Som ni har önskat har regeringen den 22 juni i år beslutat om att tillsätta en utredning för en bred översyn av det statliga åtagandet och Arbetsförmedlingens uppdrag.

Herr talman! Dagens och framtidens arbetsmarknadsutbildningar är viktiga komponenter för att få en bra matchning till lediga jobb. Arbetsförmedlingens samarbete med arbetsgivarna ska stärkas för att man ska kunna uppfylla matchningen på ett bra sätt. Detta arbete följs noga av regeringen. Det är jättebra, och det är jättebra att det också finns ett stort intresse från vår sida när det gäller detta.

Vi tror på en aktiv arbetsmarknadspolitik. Den förra regeringens ointresse och passivitet sänkte tyvärr Arbetsförmedlingens förtroende och resultat. Detta håller nu vår regering på att vända med relevant politik. Inom

Arbetsförmedlingen pågår också det stora interna arbete som kallas för Förnyelseresan. Det bådar gott. Riktningen går framåt till det bättre.

Anf. 4 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att berömma regeringen för att man behåller den absolut viktigaste arbetsmarknadsåtgärd som Alliansen genomförde: Inte bara det första jobbskatteavdraget utan alla fem jobbskatteavdragen behåller regeringen i sin politik. I budgetpropositionen tillmäter man dem också ungefär den sysselsättningseffekt som alliansregeringen skattade dem till, 130 000 jobb.

Jag vill alltså berömma Raimo Pärssinen med partikamrater för att de har svårt stoltheten och i sin budget behåller vår tids effektivaste åtgärd för att få människor i jobb.

Raimo Pärssinen blir dock svaret skyldig när det kommer till resultaten av de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som han i övrigt försvarar. Raimo Pärssinen berömmar sig av goda resultat i olika typer av åtgärder under den socialdemokratiska regeringen. Enligt de utvärderingar som har gjorts beror detta till stor del på att de fylldes med människor som egentligen inte behövde dem. Att trixa med statistiken, gömma, döma och glömma var väletablerade begrepp, inte bara i den politiska debatten utan också långt där utanför, när Ylva Johansson förra gången hade som uppgift att pressa ned arbetslöshetssiffrorna utan att ett enda mer jobb skulle skapas i ekonomin. Då ville det till att blåsa upp volymerna i åtgärder. Om man har en massa människor med hög arbetsförmåga i åtgärder, för att dölja det underliggande problemet att man inte klarar jobben, är det klart att man också kan få mycket högre resultat i utvärderingarna.

När Riksrevisionen var på besök i utskottet vidimerade man bilden av att Alliansens åtgärder var effektivare för att de vände sig till de grupper som behövde dem, inte till grupper som bara skulle döljas i statistiken.

Anf. 5 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Vi hör att Niklas Wykman kommer från skatteutskottet, och han älskar alla skattesänkningar. Då borde det rimligtvis komma stora skattesänkningar i Moderaternas budgetmotion – ett sjätte jobbskatteavdrag som ska fixa det här med arbetslösheten.

Men kan Wykman för oss här i kammaren presentera att det gick bra med arbetslösheten under den tid då ni styrde och gjorde alla dessa skattesänkningar? Nej.

Kan Wykman leda i bevis att det var er regering och era åtgärder som gjorde att arbetsmarknadsutbildningarna blev effektivare? Nej. De sjönk ju som en sten på grund av er politik. Det är fakta. Sedan kan man försöka blåsa upp det eller trixa med statistiken. Det var så här det var, och det kommer från mycket trovärdiga källor.

Eftersom det var så stor kris inom Arbetsförmedlingen på grund av ointresse från regeringens sida – det ledde också till stora förändringar när det gällde besättningarna – tappade man förtroendet för Arbetsförmedlingen. Det var ju så. Nu är det ett hästjobb att vända på skutan, men det håller på att ske nu. I stället för att omgärda förmedlarna med detaljerade regel-system öppnar vi nu för att man ska kunna vara professionell på sitt jobb som förmedlare. Det är skillnaden.

Ni hade politiken att man bara skulle vända sig till dem som stod längst ifrån arbetsmarknaden. Det betydde att det ofta var fel personer som blev rekryterade till utbildningarna, vilket gav ett dåligt resultat. Det är detta man nu förändrar.

Niklas Wykman kanske tror att man fixar detta med ett sjätte jobbskatteavdrag. Det tror inte vi socialdemokrater. Vi är övertygade om att det inte hjälper. Satsa på Arbetsförmedlingen i stället!
(Applåder)

Anf. 6 NIKLAS WYKMAN (M) replik:

Herr talman! Jag delar ungefär den bedömning som Raimo Pärssinens egen regering gör när det gäller jobbskatteavdragets effekter. Det är väl också därför Raimo Pärssinen nu är en anhängare av jobbskatteavdraget, eftersom hans eget parti i sin budget står bakom vart och ett av dem, givetvis på goda grunder, även om han här mer vill göra sig till politisk agitator än till någon som faktiskt ser effekterna av politiken.

Det efterfrågas källor och utvärderingar. Den aktiva arbetsmarknadspolitiken består av flera åtgärder: nystartsjobb, matchningsanställningar, yrkesvux och så vidare. Kombinationen av detta är vad som ska utvärderas, och man ska välja vilka åtgärder man vill införa.

Faktum är till exempel att nystartsjobben bara under sitt första år hade ungefär tre gånger så många deltagare som alla olika nya former som regeringen har satt upp och pratat mycket om, som inte fungerar och som är väldigt ineffektiva.

Därmed är det tydligt att alliansregeringens åtgärder var effektiva, vilket också till exempel arbetsmarknadsministern sa när hon var i utskottet häromdagen. Nystartsjobben var effektiva.

Raimo Pärssinen vill däremot satsa på åtgärder som kan gömma, döma och glömma människor. Så här skriver Arbetsförmedlingen själv om dem: De som gått programmen arbetspraktik och arbetsmarknadsutbildning fick ett osubventionerat arbete i något lägre utsträckning än dem som inte gått programmen. Under 2014 har denna negativa effekt förstärkts. Bland de arbetssökande som under året påbörjade arbetspraktik eller arbetsmarknadsutbildning hade runt 5 procentenheter färre fått ett osubventionerat arbete jämfört med dem som inte deltagit i programmen, ett år efter programstart.

Detta är alltså vad Raimo Pärssinen tycker att det är värt att satsa på i arbetsmarknadspolitiken, åtgärder som minskar chansen till jobb, när det i stället finns effektiva åtgärder som ökar chansen till jobb. Men det är klart att då kanske man syns i statistiken under tiden.

Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Det är tvärtom så, skulle jag vilja säga, att Niklas Wykman nu precis har beskrivit den trend som var 2014 och så vidare. Det var ett resultat av den moderatledda regeringens arbetsmarknadspolitik. Mätningen är ju inom den tidsrymden. Det var ni som försämrade det här. Att då komma och säga att det var vi som gjorde det är nästan too much, höll jag på att säga.

Det har visat sig att jobbskatteavdragen fungerar. Ja, men det finns en dödvikt i det hela. Ungefär 60 procent hade fått jobb ändå. Men jag hoppas att Niklas Wykman nu håller med om att det är jättebra att vi gör de här begränsningarna när det gäller nystartsjobben. Vi såg inslag i tv om att taxibranschen är sönderslagen därför att detta missbrukats. Nu gör vi förändringar för att göra nystartsjobben ännu mer effektiva. Det hoppas jag verkligen att Niklas Wykman ställer upp på.

Sedan gäller det detta med skatter. Det är klart att vi ändrar skatterna – det gör vi. Vi hörde i går att ni i Moderaterna själva säger att man måste höja en del skatter. Det vill vi också göra. Och vad vi har gjort är att vi har börjat skala ned jobbskatteavdraget. Vi kommer att fortsätta att göra det. Men vi gör det i en takt så att vi kan få ekonomin att gå ihop, så att vi kan stärka resurserna för välfärd. Vi kommer nu att satsa 10 miljarder på välfärden i kommunerna.

Niklas Wykman drömmer om ett sjätte jobbskatteavdrag. På det sättet tror han att det blir fler jobb. Det tror inte vi, och det tror jag att en majoritet av svenska folket förstår efter att de har sett resultatet av er moderatledda regering.

(Applåder)

Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Det krävs lite ytterligare debatt, tycker jag, i den här frågan. Betänkandet handlar om Riksrevisionens kritik när det gäller den regionala anpassningen av arbetsmarknadsutbildningar. Jag tycker att det är väldigt otydligt vad regeringen tänker göra åt det här. Det skulle jag först och främst vilja ha ett svar på från Raimo Pärssinen. Vad tycker Socialdemokraterna att man konkret ska göra för att det ska bli bättre under den tid som vi har arbetsmarknadsutbildningar på det här sättet?

Sedan skulle jag vilja kommentera Alliansens insatser när det gäller arbetsmarknadsåtgärder. Vi kom in i en högkonjunktur. Jag vet inte om Raimo Pärssinen håller med mig om att man ska anpassa antalet arbetsmarknadsutbildningar. Är det högkonjunktur och det finns en stor efterfrågan kan man inte ha lika många som när det är lågkonjunktur. Man måste på något sätt se till att arbetskraften står till förfogande – eller hur? Det kan inte vara så att jättemånga arbetsmarknadsutbildningar alltid är jättebra och att färre alltid är dåligt. Det är precis som att höga skatter alltid är bra och att låga skatter alltid är dåligt. Ibland när man hör retoriken från Socialdemokraterna tänker man: Har de någon typ av kompetens på det här området för att uttala sig?

Jag skulle vilja ha en liten kommentar kring det här med arbetsmarknadsutbildningar och hur många man ska ha. Vi tycker att man nu måste se till att det finns en drivkraft för att gå ut i arbete. Jobbskatteavdraget har enligt Finanspolitiska rådet visat sig ha effekt på incitamenten att gå ut i arbete.

Men min fråga i första vändan är: Vad tänker ni konkret göra för att de lokala arbetsmarknadsutbildningarna ska bli bättre och tillgodose arbetsgivarnas önskemål?

Anf. 9 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Det är precis som Désirée Pethrus säger. När det gäller det här med arbetsmarknadsutbildningar måste väl det viktigaste vara att

det motsvarar en matchning. När det är högkonjunktur blir det brist inom vissa områden. Då måste man på något vis försöka möta den bristen. När det sedan är lågkonjunktur krävs det också något. Det är alltså samma sak. Det krävs att man kan rusta människor så att de kan gå in och ta de jobb som är lediga.

Men vad jag menade var: När Sven Otto Littorin skar ned kraftigt ökade matchningsproblematiken. Det var inte bra. Det var ett stort sug efter arbetskraft. Det är klart att det tog lite tid innan det här ökade, men det ökade. Det var alltså ett felgrepp, tycker jag.

Sedan vill jag berömma Désirée Pethrus. Om jag inte missminner mig hade hon en debatt, antingen under en frågestund eller under en interpellationsdebatt, med arbetsmarknadsministern om just de här utbildningarna. Arbetsmarknadsministern var ganska skarp i tonen. Hon följer det här väldigt noga och kräver resultat av förmedlingen. Resultatet är fortfarande alldeles för lågt – det vet vi. Om det är 45 procent har det åtminstone stigit från 30. Förmedlingen har i uppdrag att jobba systematiskt med att förbättra resultatet. Då ska man gå igenom hela kedjan, alltså behoven, och man ska titta över sina marknadsområden. Men framför allt handlar det om att man ska kunna få en mer direkt kontakt med arbetsgivarna, både lokalt och regionalt.

Eftersom förmedlingen har blivit starkt kritiserad för detta – ibland är det helt rätt att man har blivit kritiserad – säger man att det finns mycket större möjligheter och flexibilitet i dag när det gäller att ordna det både regionalt och lokalt. Det här är en fråga som vi måste följa väldigt noga från utskottets sida. Men nu finns det ett bättre systematiskt arbete med det. Man lovar att det blir bättre resultat. Det ser jag fram emot.

Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik:

Herr talman! Vi ska också erkänna att Arbetsförmedlingen fick ett jättestort nytt uppdrag 2009 i och med etableringsuppdraget. Det är klart att den stora omställningen kanske påverkade deras effektivitet. Men till syvende och sist måste vi ändå ifrågasätta arbetsmarknadsutbildningarnas effektivitet. Det kan inte vara så att Socialdemokraterna kramar arbetsmarknadsutbildningar för deras egen skull eller för att man vill dölja arbetslöshetsstatistiken. Förhoppningsvis är det inte så.

Då tänker jag så här: Oavsett om det är högkonjunktur eller lågkonjunktur tycker Raimo Pärssinen att man ska använda sig av arbetsmarknadsutbildningar. Man anpassar det efter vad arbetsgivarna behöver. Men utbudet av arbetskraft måste snabbt vara tillgängligt. Då tycker jag att rapporten från Riksrevisionen om Volvo Cars, som vi hade i utskottet, var väldigt talande. Den sa att arbetsmarknadsutbildningar ibland försenade inträdet på arbetsmarknaden. Det är inte alltid bäst att ha en arbetsmarknadsutbildning.

Jag menar att Socialdemokraterna måste våga utmana sin egen image: att arbetsmarknadsutbildningar i alla lägen är det goda. Vi måste våga ifrågasätta det. Jag tycker att utbildning är jättebra. Och vi ska se till matchningen. Det var det som var Alliansens, och även Kristdemokraternas, grej under allianstiden. Matchningen på arbetsmarknaden måste bli bättre.

Prot. 2016/17:10
28 september

*Regional anpassning
av arbetsmarknads-
utbildning*

Nu har vi en väldigt stor grupp som står långt från arbetsmarknaden. Det är de som har det svårast på arbetsmarknaden. Då är min fråga: Vad tänker Socialdemokraterna göra för att förbättra matchningen? Vi har sett flera olika initiativ från arbetsmarknadsministern, men väldigt mycket har gått i stå. Det har inte hänt någonting konkret. Vad säger Raimo Pärssinen? Vad ska ni göra för alla som står långt från arbetsmarknaden och som kanske har svårt att tillgodogöra sig arbetsmarknadsutbildningar? Vad vill Socialdemokraterna göra för den gruppen?

Anf. 11 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Utvärderingen när det gäller Volvo Cars gav en bra lärdom. Det var även pengar som kom från europeiska fonder och så vidare. Precis som Désirée Pethrus säger var det ett dåligt resultat, men det ska man ha lärt sig av nu – det hoppas jag verkligen.

Vi kramar inte alla arbetsmarknadsutbildningar – det gör vi inte. Vi har haft perioder med en massa olika experiment i sämre konjunkturen och så vidare. Det ska vi inte ha, utan det ska vara riktat mot det behov som finns.

Då får man inte heller göra som ni tyvärr gjorde när ni låste in i regel-systemet och bara tittade på dem som var långt borta. Då fick vi exempel som den här verkstadskillen Magnus. Han sa: Det är konstigt. Jag träffade en kille vars föräldrar jag känner. Han har gått en verkstadsutbildning och är arbetslös. Jag har ringt till Arbetsförmedlingen och sagt att jag vill anställa den här killen, men nej, han kommer inte i första hand, för han har varit arbetslös för kort tid.

Det blev ju omvänt. Nu har man dock fått en annan instruktion så att man verkligen ska börja ta dem direkt från dag ett, och det kommer naturligtvis att hjälpa till och fylla på.

Sedan har vi det svåra problem som Désirée Pethrus pekar på, det vill säga de som har låg utbildningsnivå, inte kan språket och så vidare. Det är en utmaning, men nu på förmiddagen, innan jag kom hit, hade vi ett seminarium med Almega som också pekade på väldigt många goda exempel på vad som händer där ute.

Jag har inte tid att svara på alla frågor nu, men Désirée Pethrus känner till vad regeringen gör och har gjort. Det handlar om tidigare språkinläring, bättre kartläggning, snabbspår och att öppna upp för studiestartsstöd för dem med låg utbildning, fler möjligheter att komma in på extratjänster och så vidare.

Det händer alltså en massa saker, och det tror jag att Désirée Pethrus också kan erkänna.

Anf. 12 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! I betänkandet avhandlas regeringens skrivelse avseende Riksrevisionens rapport om regional anpassning av arbetsmarknadsutbildning.

Riksrevisionen pekar i sin rapport på en rad brister och förbättringspotentialer i Arbetsförmedlingens arbets sätt när det gäller just arbetsmarknadsutbildningarna. Riksrevisionen menar till exempel att det i Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2015 tydligt anges att verksamheten ska anpassas bättre till både arbetssökandes och arbetsgivares behov.

Riksrevisionen konstaterar också att Arbetsförmedlingens uppdrag att prioritera arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden kan stå i konflikt med arbetsmarknadsbehovet. Arbetsförmedlingen påpekar också själv att detta skapar incitament att anordna utbildningar som inte nödvändigtvis avser att möta en brist på arbetsmarknaden. Att arbetssökande anvisats plats i utbildningar som man kan förmoda att de inte kommer att klara av står också i direkt konflikt med regleringsbrevet.

Riksrevisionen ger en rad rekommendationer till Arbetsförmedlingen som jag inte tänker räkna upp här, men de återges i Riksrevisionens rapport, i regeringens skrivelse och i betänkandet.

Herr talman! Av regeringens skrivelse kan vi konstatera att regeringen i huvudsak delar Riksrevisionens bedömningar. Det är positivt. Regeringen skriver också att man för att uppnå målet minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning anser att det är viktigt att satsa på utbildningar som leder till arbete. Det är naturligtvis en självklarhet – bra där!

Herr talman! Regeringen skriver också om vikten av att de insatser som görs inom ramen för arbetsmarknadspolitiken är träffsäkra och kostnads-effektiva. Det borde också vara en självklarhet. Därmed är det enligt regeringen angeläget att arbetsmarknadsutbildningarna riktas till de personer som bedöms ha störst nytta av insatsen – återigen självklarheter.

Jag konstaterar att regeringen har tagit åt sig av Riksrevisionens bedömningar och att regeringen i stort instämmer i Riksrevisionens rekommendationer. Enligt mig är regeringens skrivelse därmed relativt väl avvägd utifrån Riksrevisionens rapport, varför vi också senare i dag kommer att rösta ja till utskottets förslag i betänkandet.

Däremot, herr talman, delar vi sverigedemokrater i stora delar inte regeringens åsikter om hur den svenska Arbetsförmedlingen bör organiseras och arbeta. Arbetsförmedlingen har i dag ett för brett uppdrag med, enligt dem själva, för många och svåröverskådliga verktyg i verktygslådan. Arbetsförmedlingens uppdrag måste förenklas, renodlas och förtydligas.

Efter att detta betänkande justerades i utskottet har en grupp som har arbetat med Sverigedemokraternas arbetsmarknadspolitik fått in våra förslag om en förnyad och modern arbetsförmedling i vår budgetmotion som kommer att presenteras i nästa vecka. Det är jag mycket glad för. Det innebär också att vi kanske i det här läget skulle ha haft ett särskilt yttrande, vilket vi nu inte har eftersom det vid det tillfället inte var klart med detta.

Vår förnyade politik för en förbättrad och modern arbetsförmedling för moderna förhållanden kommer alltså att presenteras i nästa vecka.

Anf. 13 MARCO VENEGAS (MP):

Herr talman! Arbetsmarknadsutbildningar är ett bra arbetsmarknadspolitiskt program för att få in arbetssökande på arbetsmarknaden. Det är därför av vikt att utbildningarna anpassas i första hand efter det regionala behovet.

En viktig anledning till att arbeta regionalt anpassat är att regionerna har bättre insyn och kunskap gällande utbildning och arbetstillfällen inom sin egen region. Viktigt är att Arbetsförmedlingen kan finna en god balans i avvägningen mellan nationell, regional och lokal upphandling.

Herr talman! Att anpassa arbetsmarknadsutbildningar efter regionen kan också vara ett sätt att ta till vara individers kunskaper och kompetens. Att ta till vara individers kunskaper och kompetens är av stor vikt, inte

minst för att det blir en samhällsinvestering. Det främjar det lokala näringslivet, arbetsmarknaden och integrationen. Det främjar även individer med utländsk bakgrund som kan komma närmare ett arbete i Sverige som motsvarar deras yrkeskompetens.

Herr talman! Även utbildningar i bristyrken som finns i den egna regionen bör prioriteras. Idén om riktat stöd för anställning i förväg är god, och Arbetsförmedlingen har vid några projekt arbetat på det viset, detta för att på ett smidigt sätt kunna täcka arbetsbristen i regionen, speciellt i mindre kommuner, och för att det är ett bra sätt för ungdomar och nyanlända att få en stadigvarande start på arbetsmarknaden. Kommuner som är särskilt drabbade av befolkningsminskning skulle se detta som ett bra tillfälle att återuppbygga sin kommun.

Herr talman! En annan viktig aktör på arbetsmarknaden är arbetsgivarna. Anpassning till arbetsgivarens behov bör eftersträvas även fortsättningsvis. Det är trots allt arbetsgivarna som ska anställa den arbetsökande efter avslutad arbetsmarknadsutbildning.

Herr talman! Miljöpartiet de gröna yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.
(Applåder)

Anf. 14 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! I betänkandet behandlas regeringens skrivelse om Riksdagens kritik om hur Arbetsförmedlingen anpassat sina arbetsmarknadsutbildningar efter regional och lokal efterfrågan på arbetskraft. Riksdagens konstaterar att nuvarande arbetssätt innebär en risk för att arbetsgivarnas rekryteringsbehov inte möts på ett tillfredsställande sätt.

Det här är en granskning av flera som ligger till grund för nya ställningstaganden för Centerpartiet.

Effekten av arbetsmarknadsutbildningar har varierat över tid. Från att ha haft mätbara positiva effekter under 80-talet sjönk effektiviteten under 90-talet. I början av 2000-talet uppmättes återigen positiva effekter, särskilt för vissa yrkesinriktade utbildningar, utbildningar riktade till något äldre personer och personer med lägre utbildning.

På senare år har effektiviteten återigen sjunkit och är nu generellt sett låg. Potentiella förklaringar är ökade volymer, sämre arbetsmarknadsläge och en förändrad sammansättning bland deltagarna.

De grupper som förefaller ha störst utbyte av programmet är äldre, personer med kortare utbildningsbakgrund samt utomnordiskt födda. Även personer med funktionsnedsättning har i perioder visat sig ha större nytta av arbetsmarknadsutbildningar än andra.

Centerpartiet vill minska omfattningen av de två stora arbetsmarknadspolitiska programmen som ger rätt till aktivitetsstöd på två sätt. För det första måste möjligheten för arbetsökande att lära på jobbet förbättras. Det görs bland annat genom att lärlingsjobben utvidgas till fler personer och fler typer av företag. För det andra bör utbildningsplatserna inom det reguljära utbildningssystemet öka. Särskilt yrkeshögskolan och yrkesvux är utbildningsprogram som delvis bör ersätta arbetsmarknadsutbildningarna.

Värdet av att snabbt kunna ställa om och omskola sig, jämfört med att genomgå längre och mer omfattande utbildningsinsatser, kan antas vara

större för äldre personer. Detta gäller eftersom utbildningar leder till inläsning och produktionsbortfall på kort sikt men höjer produktiviteten och inkomsterna på längre sikt. Yngre personer bör därför i högre grad ges möjlighet till utbildningsinsatser inom det reguljära utbildningssystemet.

Personer som står nära arbetsmarknaden är också ofta i mindre behov av utbildningsinsatser. För dessa personer är ett aktivt jobbsökande generellt mer prioriterat. För äldre personer som bedöms stå längre ifrån arbetsmarknaden, där positiva effekter bevisligen finns, ska arbetsmarknadsutbildningar användas.

En väl fungerande arbetsmarknadspolitik bidrar till att underlätta för arbetssökande att komma i arbete och minskar eventuella flaskhalsar på arbetsmarknaden. Det kan göras på ett antal olika sätt, bland annat genom att hjälpa arbetslösa att söka jobb, öka arbetssökandes anställbarhet genom utbildning och stötta företag som anställer personer som står långt från arbetsmarknaden.

Förutom denna förändring vad gäller arbetsmarknadsutbildningar vill Centerpartiet också förändra Arbetsförmedlingens struktur och funktion i likhet med många andra länder. Det mest kända exemplet är Australien. Där placeras arbetssökande i olika kategorier, beroende på hur långt från arbetsmarknaden de bedöms stå. Fristående förmedlare ges sedan en ersättning, som bygger på denna kategorisering och som till stor del är prestationsbaserad. De arbetssökande kan välja mellan olika regionala förmedlare. Förmedlingsaktörerna utvärderas kontinuerligt och ges betyg som underlättar vid framtida upphandlingar och bidrar till ökad information om olika aktörers effektivitet. Australiens system har varit en viktig bidragande orsak till att arbetslösheten mer än halverats och kostnaderna för arbetsförmedling minskat.

Liknande möjligheter att välja arbetsförmedlare har införts i Nacka kommun och inom ramen för trygghetsorganisationerna TSL och TRR.

Centerpartiet vill, med inspiration från bland annat Australien, införa en jobbfixarpeng. Det är en peng som följer den arbetssökande till den förmedling som hen själv finner bäst lämpad att hjälpa den arbetssökande att komma i varaktig sysselsättning. Aktören kan vara ideell, privat eller kommunal.

Svensk arbetsmarknadspolitik tar stora resurser i anspråk. Effektiviteten är dock sällan tillfredsställande. Centerpartiet vill se färre, enklare och mer effektiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder. De resurser som sparas genom sådana reformer bör i stället användas för att finansiera jobbskapande reformer.

Herr talman! Vi har i detta betänkande inget yrkande, men vi återkommer i vår budgetmotion nästa vecka med förslag i enlighet med mitt anförande.

Anf. 15 ALI ESBATI (V):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det här är egentligen ett okontroversiellt betänkande – eller borde i alla fall vara det. Riksrevisionen har ur en aspekt av många möjliga granskat arbetsmarknadsutbildningarna. Riksrevisionen har gjort påpekanden som i huvudsak har beaktats av regeringen, och ett förändringsarbete har redan pågått på området. Det viktiga är att det finns en kontinuerlig uppföljning

av den typen av omfattande åtgärder så att arbetsmarknadspolitiken kan bli effektivare och bidra positivt till att fler arbetslösa kan rustas för en föränderlig arbetsmarknad.

Det är ändå generöst av högerpartierna, särskilt Moderaterna, att passa på att lyfta upp en del saker till debatt på det sätt de gör i dag. Det erbjuder ytterligare en möjlighet att belysa det flagranta misslyckandet under åtta långa år som med högerns ideologiska enögdhet och ansvarslösa experimentlusta drabbade arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen.

Herr talman! Det var med stor entusiasm som regeringen Reinfeldt efter valsegern 2006 gav sig i kast med att hårdhänt göra Arbetsförmedlingen till en myndighet för upphandling, kontroll och bestraffning snarare än en myndighet inriktad på samspel med den lokala arbetsmarknaden och besjälad av att hjälpa arbetslösa att komma på benen. Sådant sätter sina spår.

Den nuvarande regeringen lade, som bekant, om inriktningen på arbetsmarknadspolitiken direkt efter valet. Trots det kaos som Sverigedemokraterna och de tidigare regeringspartierna tillsammans skapade i samband med det första budgetbeslutet har politiken kunnat verka i många avseenden. Det är klart att sådant tar tid att förändra.

I det aktuella ärendet påpekar Riksrevisionen att det togs steg i en annan riktning, det vill säga mot större utrymme för att ta hänsyn till faktiska behov på arbetsmarknaden, redan i regleringsbrevet för 2015, det vill säga det första som sittande regering har satt ihop.

En stor del av problemet med allmänna utbildningar som har gett dåligt resultat är att Arbetsförmedlingen tidigare så ensidigt skulle arbeta med personer som ligger mycket långt från arbetsmarknaden. Det ledde till, som också Raimo Pärssinen var inne på, räkna-pinnar-tänkandet. Också där har en viss justering gjorts, men det är inte ett område där man kan tänka sig en quickfix. Våra liberala kamraters desperata utspel i dagarna om att lägga ned Arbetsförmedlingen helt och hållet och starta en ny myndighet som ska göra samma sak fast utan helhetsansvar kan tjäna som en god illustration om hur man inte ska förhålla sig till arbetsmarknadspolitiken.

Inget av det som jag säger nu betyder att arbetsmarknadspolitiken är felfri – långt därifrån. Min bedömning är att det går att göra betydligt mer när det gäller upphandlingar och utbildningar, särskilt om man tar fler steg bort från den tvångsmässiga iveren att lägga ut saker på externa och privata aktörer – som var den tidigare regeringens stående order till myndigheten. Det ska helt enkelt bli lättare att genomföra bra upphandlingar om man kan koncentrera sig mer på det som verkligen behöver upphandlas, alltså göra en del mer i egen regi. Men det är nog ämne för en diskussion vid ett annat tillfälle. Jag tror också att det går att förbättra uppföljningen av det som har upphandlats. Det arbetet är ju, såvitt jag kan förstå, igång på Arbetsförmedlingen redan nu.

Herr talman! Det råder en situation i dag där arbetslösheten har sjunkit substantiellt inom i princip alla undergrupper på arbetsmarknaden. Arbetslösheten är fortfarande alltför hög, och utmaningarna är stora. Men det har varit en tydlig och glädjande tendens. Sysselsättningsgraden har ökat. Den är den högsta inom EU. Den samlade utvecklingen kallar Moderaterna i sin motion att ”Sverige är på väg åt fel håll”. Det är bra att känna till. Det

sätter väl de svepande förslagen från Moderaterna om att ta bort resurser från arbetsmarknadsutbildningar i ett perspektiv.

Jag noterar också att det från borgerligt håll förs fram att det ska satsas på det reguljära utbildningssystemet. Det är intressant. I nuvarande budgetförslag görs omfattande satsningar på just det reguljära utbildningssystemet samtidigt som till exempel garantierna läggs om ekonomiskt för att ytterligare peka ut utbildning som en väg för personer som står utanför arbetsmarknaden.

Ja, det finns stora utmaningar för svensk arbetsmarknad nu och i tiden som kommer. Det behövs snabbare vägar till rätt jobb för många nyanlända. Det behövs utbildningar och åtgärder som stärker snarare än trycker ned de personer som länge har varit utanför arbetsmarknaden. Det behövs ordentliga satsningar för att fler unga ska slutföra sin gymnasieutbildning, för att inte tala om det långsiktiga behovet av en modern industripolitik och av att ordna upp ett segregerat och fragmentiserat skolsystem.

Det som möjligen har framgått av den här diskussionen är att högeroppositionen dessvärre inte är så väl lämpad för att på ett seriöst sätt delta i en debatt om de utmaningarna. Det är i alla fall vad jag tar med mig efter dagens övningar.

(Applåder)

Anf. 16 FREDRIK MALM (L):

Herr talman! Vi har från Liberalernas sida inte väckt följdmotioner i detta ärende. Vi har varit inbegripna i en egen förnyelseprocess i frågor om arbetsmarknadspolitik. Dock har vi ett särskilt yttrande tillsammans med Centerpartiet, på s. 14 i betänkandet.

Jag har lyssnat på debatten, herr talman. Jag tycker att det är tråkigt när det finns så många människor i Sverige som står långt från arbetsmarknaden, så många människor i Sverige som är arbetslösa, som har det knäppt ekonomiskt, som känner att det vore bra om politiken var lite engagerad för att staka ut en färdriktning. Sådana här debatter slutar i ett fullständigt destruktivt och tråkigt skyttegravskrig. När jag lyssnar på vår utskottsordförande här tror jag att till och med månlandningen skulle vara en konsekvens av ett beslut på S-kongressen. Det är en otroligt trubbig hållning till de här frågorna.

Vi måste ju förstå att det som är avgörande i detta inte enbart är en fokusering på interna myndighetsstrukturer och annat. Det som är viktigt är att människor i Sverige får jobb. Det är klart att om man då fokuserar på de människor som har lättast att få jobb kan man sedan hänvisa till att statistiken blir väldigt bra. Om man satsar och tydligt fokuserar på dem som står längst från arbetsmarknaden kommer man inte att kunna visa upp att lika många får jobb direkt, eftersom det handlar om mycket mer komplicerade situationer. Det handlar om människor som står längre bort. Det handlar om betydligt större insatser för varje enskild individ. Det måste man kunna erkänna även utan att stå här och slå sig för bröstet och säga: "Vi är mycket duktigare än ni är." Ja, men om man har helt olika fokus i sina insatser är det klart att resultaten också blir olika.

Vi i Liberalerna har nu tydligt sagt att vi menar att förtroendet för Arbetsförmedlingen hos arbetsgivarna, hos de arbetssökande och hos allmänheten är så pass lågt att det krävs en betydligt större reformagenda än vi

nu ser från den nuvarande regeringen. Vi menar därför att Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form bör läggas ned. Vi bör skapa en ny myndighet som i huvudsak fokuserar på dem som står längst bort från arbetsmarknaden.

De personer som är borta några månader – ingenjörer, sjuksköterskor eller andra – klarar i dag av att få jobb utan Arbetsförmedlingen. De allra flesta företag som behöver nya medarbetare, ny personal, går inte till Arbetsförmedlingen. Vår arbetsmarknad i dag ser inte ut som den gjorde för 30 år sedan, oavsett hur mycket Socialdemokraterna hoppas på, tror och vill detta. Vår arbetsmarknad i dag ser annorlunda ut. Det finns rekryteringsfirmor, privata bemanningsföretag och många andra som är långt mer effektiva än Arbetsförmedlingen på att matcha fram jobb för de människor som står närmare arbetsmarknaden. Detta är en kort förklaring till det.

Sedan är det också så att Sverige i dag är det land i Europeiska unionen som har minst andel så kallade enkla jobb. Vi är också det land i Europeiska unionen som har högst ingångslöner. Samtidigt har vi haft en väldigt stor invandring till Sverige. Vi måste ju förstå att om vi vill ge en framtid till alla de människor som har flytt från krigets Syrien, från diktaturen i Eritrea, från sönderfallet i Afghanistan och så vidare och kommit till vårt land, om vi vill ge dem en fair chance på vår arbetsmarknad, då måste vi också sänka trösklarna in på arbetsmarknaden. Det innebär att vi måste kunna formulera en politik som innebär lägre ingångslöner och fler jobb med lägre kvalifikationskrav för att människor snabbt ska kunna komma in. Från Liberalernas sida har vi också en rad förslag med anknytning till detta men i en vidare diskussion om arbetsmarknadspolitiken.

Anf. 17 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Ja, vi får väl önska Liberalerna lycka till på deras förnyelseresa.

De förslag som kommer nu verkar vara väldigt nya, men de pekar åt ett visst håll. Jag noterar två saker i Fredrik Malms anförande.

Det ena är retoriken. Han anklagar mig för att ha en viss retorik. Han har naturligtvis sin egen.

Det andra är att han vill lägga ned Arbetsförmedlingen. Här har vi en översyn av hur arbetsmarknadsutbildningarna fungerar. Nu har han kommit fram till svaret: Han vill lägga ned Arbetsförmedlingen, och sedan vill han ha lägre ingångslöner.

Samtidigt har ni från den borgerliga kanten tryckt på väldeliga om att vi ska ha en stor översyn av Arbetsförmedlingen. Det är tillgodosett. Nu är den utredningen på gång. Men då orkar inte Liberalerna vänta. Ni kanske är klara med er förnyelseresa redan. Ni säger: ”Nej, vi väntar inte på någon utredning, utan vi lägger ned Arbetsförmedlingen och startar en ny myndighet.” Jag förstår inte riktigt logiken i det, Fredrik Malm. Varför inte vara delaktig på bästa sätt i översynen av Arbetsförmedlingen som regeringen har tillsatt? Man ska se över uppdraget som myndigheten har och så vidare. Det är brett. Varför bara raskt gå på? Ali Esbati sa någonting om att det är en desperat handling, och nog verkar det vara lite av en desperat handling.

Bara för att Arbetsförmedlingen har hamnat i det här läget kan man inte säga att det är Arbetsförmedlingens fel. Man har naturligtvis styrt det politiskt, och det gjorde ni under åtta år, Fredrik Malm. Men nu har ni

hittat en ny lösning: ”Vi struntar i att göra den här översynen. Vi lägger ned. Sedan kommer vi att göra en lösning. Då sänker vi ingångslönerna. Då blir det jobb i Sverige.”

Fredrik Malm har tidigare sagt att om inte arbetsmarknadens parter tar sitt ansvar sänker vi här i riksdagen lönerna. Jag vill fråga: När har de inte gjort det?

Anf. 18 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Vi har i Sverige en alltmer tudelad arbetsmarknad och en allt tydligare tudelning av den grupp som inte har jobb.

Vi har en stor grupp människor som snabbt får ett nytt jobb, som kanske är borta några månader. Det är unga människor med utbildning som blir arbetslösa och sedan ganska snabbt kommer tillbaka in på arbetsmarknaden. Så har det alltid varit, och så kommer det förmodligen alltid att vara. Det är viktigt att det finns människor som företag kan anställa snabbt.

Sedan har vi en större grupp människor som står längre bort från arbetsmarknaden, som har varit borta länge. Många av dem är också nyanlända; det är ungdomar utan utbildningskvalifikationer eller utan examen som kanske aldrig kommer in på arbetsmarknaden.

Detta innebär att ju längre den här tudelningen fortsätter och ju längre tid som går utan att integrationen riktigt fungerar i Sverige, desto större blir den grupp människor som står allt längre bort från arbetsmarknaden.

Det vi i Liberalerna menar är att man måste fokusera särskilt på den här gruppen. Man måste göra det mer. Vi menar att Arbetsförmedlingen eller den myndighet som kommer i dess ställe måste ha ett uppdrag som motsvarar den arbetsmarknad och den situation bland de arbetslösa som finns i Sverige. Vi menar att den inte har det i dag.

Därtill kan vi inte bortse från förtroendeproblematiken. Om väldigt många arbetsgivare i Sverige, uppemot 90 procent – eller 70 eller 80, någonstans där – känner att de inte vill gå till Arbetsförmedlingen när de behöver utlysa tjänster eftersom de inte får den kompetens som deras företag behöver, om väldigt många arbetssökande känner att de inte får jobb genom Arbetsförmedlingen och undrar varför de ska delta i dess program och om allmänheten upplever att den här myndigheten inte levererar, då menar vi att man måste göra någonting från politiskt håll.

Anf. 19 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik:

Herr talman! Då måste man göra någonting själv, och då måste man naturligtvis bli vassare på matchningen så att man kan möta arbetsgivarna. Man ska i djupa samtal komma överens om vilka behoven är och på vilket sätt man kan tillgodose dem. Man måste ju jobba med frågan, Fredrik Malm! Ni kan inte bara gå ut och säga: ”Nu lägger vi ned, och så startar vi något nytt. Häpp!” Det funkar ju inte.

Vart vill Liberalerna gå när det gäller samhällsbygget? Ni säger att vi måste förändra vår arbetsmarknad, och då ska vi gå tillbaka till en gammal arbetsmarknad där det var låg produktivitet som motsvarades av låga löner. Det är fler som får jobb då. Det är den gamla sanningen.

Men Sverige har inte vuxit och fått sitt välstånd genom att ha lågkvalificerade jobb i mängder. Tvärtom har vi byggt upp att vi har mer kvalificerade jobb, högre teknik, högre kunskap, högre mervärde och högre exportvärde så att vi kan få in pengar och bygga samhället. Det är ju ditåt vi

ska gå. Vi ska inte gå mot att få tillbaka skoputsare och annat. Och vad menar Fredrik Malm med enkla jobb? Vad är det för någonting? Var kommer den definitionen ifrån? Och hur bygger man det? Det är ju att gå baklänges.

Vi ska bli konkurrenskraftiga i det här landet, och för det behövs det ett kunskapslyft. Det viktiga för att minska tudelningen är naturligtvis att se till att alla människor får bättre förutsättningar och bättre kunskaper. Det kommer att kräva stora resurser som i sin tur kräver att fler är med och bidrar på olika sätt – inte skattesänkningar eller lönesänkningar och inte att lägga ned Arbetsförmedlingen!

(Applåder)

Anf. 20 FREDRIK MALM (L) replik:

Herr talman! Jag har ungefär samma definition av enkla jobb som statsministern hade i sitt tal i somras, och han tillhör dessutom Raimo Pärssins parti. Han gav då näringsminister Mikael Damberg i uppdrag att sammanföra fackförbund och arbetsgivare för att hitta en lösning för fler enkla jobb. Jag hade tyckt att det hade varit bra om det fungerade – då hade vi inte behövt ta upp det i riksdagens talarstol. Men det var bara det att facket sa nej. LO vägrade.

Vilket samhällsansvar är det? Vad säger man till de människor som i dag befinner sig i etableringen hos Arbetsförmedlingen men som har låg utbildning och som snabbt vill komma in på arbetsmarknaden? Vad säger man till den stora gruppen arbetslösa, många av dem nyanlända och långtidsarbetslösa? Bland dem som i dag är inskrivna på Arbetsförmedlingen är 40 procent födda utanför Europa.

Vad säger man till de 150 000 personer som just nu befinner sig i Migrationsverkets mottagningssystem? Många av dem kommer sedan att få uppehållstillstånd. Många av dem kommer från krigsområden – från Syrien, från Afghanistan, från Eritrea. Det är människor som sannolikt inte har haft möjlighet att skaffa sig en ingenjörsexamen, en sjuksköterskeexamen eller en juristexamen till följd av diktatur, krig och sönderfall, till följd av institutioner som inte levererar.

Vad säger Socialdemokraterna till dem? Jo, man säger: Vi ska inte förändra någonting.

Herr talman! Om jag ska vara uppriktig tror jag inte att vi kommer att klara detta i Sverige om vi inte klarar av att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden. Vi kommer att permanenta ett utanförskap. Vi kommer att pressa nya generationer nyanlända och ungdomar utan gymnasieexamen ut i periferin, längre och längre bort, i en större och större nyfattigdom. Och så kommer vi att få den här debatten, och siffrorna och kurvorna kommer att fortsätta att bara peka nedåt.

Då kommer Raimo Pärssinen att stå här fortsättningsvis och säga: Vi ska inte göra någonting. Men jag tror inte att det är lösningen för Sverige. Vi står inför betydande problem som vi måste kunna hantera.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 11.)

Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:UbU3

Fler elever i fler skolor (prop. 2015/16:184)

föredrogs.

Anf. 21 STEFAN JAKOBSSON (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till vår reservation i ärendet.

Som man frågar får man oftast svar. Den här frågan dök upp mitt i den hetaste stunden av den flyktingström som var i höstas. Då fick friskolorna frågan om de kunde tänka sig att ta emot 5 procent av de ensamkommande och låta dem gå före i kön. Samtidigt stod man med rasiststämpeln i högsta hugg, i förväntan om att de skulle säga nej – då skulle man klappa till med den.

Men friskolorna fick säkerhetsventilen. De kunde gå med på detta frivilligt. På en friskola med en lång kö och ett gott rykte, som de troligtvis har arbetat upp under många år, tror jag att de flesta rektorer inser att det är att begå självmord. Att låta någon annan gå före i kön i Sverige är inte något som är svenskt. Är det något som vi är duktiga på i Sverige så är det att stå och köa.

Friskolorna lever oftast på att de har ett gott rykte. Att aktersegla personer som har stått i kö länge kommer inte att tas emot på ett bra sätt av föräldrar och elever. Är det något som Svensson fortfarande har kvar är det ett gott rättspatos, herr talman.

Att regeringen driver den här frågan är inte förvånande, med tanke på att de faktiskt vill ha bort friskolorna, även om de inte säger det öppet. Men att Alliansen ställer sig bakom detta förvånar mig kraftigt. Jag får inte riktigt ihop politiken. När Moderaterna ställde sig positiva till detta hade de ännu inte satt ned foten i den här frågan. Nu har de bytt fot och vänt kappan efter vinden, herr talman, och sådant som Sverigedemokraterna stod här och sa för några månader eller år sedan är helt plötsligt moderatpolitik.

Herr talman! 80 procent av de ensamkommande som kom till Norge ljög om sin ålder. Efter en åldersbestämning här i Sverige kanske det inte finns något behov av att fälla något som friskolorna har kämpat med att bygga upp under årtionden. Om vi till exempel, som Skatteverket, gör en skönstaxering av dem som har kommit de senaste fem åren och verkliga åldersbestämmer dem är jag, herr talman, säker på att problemet skulle vara bra mycket mindre än i dag.

Sedan finns den mumsiga lilla saken att friskolorna skulle göra detta frivilligt. Men när man samtalar med friskolorna verkar trenden inte vara så stark att de hoppar på det tåget, framför allt inte de seriösa friskolorna, som är etablerade och har köer sedan många år tillbaka.

Men, herr talman, en återrapport om detta inför valet 2018 kanske vore trevligt att se. Det kanske visar sig att Sverigedemokraterna återigen hade rätt i den här frågan. Jag misstänker att det inte är speciellt många friskolor som kommer att hoppa på det här tåget, framför allt inte de seriösa.

De friskolor som däremot har tomma platser i dag kanske ser sin chans att öka antalet elever. Men det är friskolor utan kö. Friskolor med kö är däremot oftast väl etablerade, och många gånger har de, herr talman, slagits hårt, framför allt i röda kommuner, där de mer eller mindre har försökt

tränga sig in. De ska nu helt plötsligt peka ut vilka som ska få stå åt sidan. Detta är inget positivt.

Men, herr talman, jag ska ju inte vara orolig, för Gustav Fridolin har ju sagt här i talarstolen och i tv att det inte är någon fara och att absolut inga elever ska behöva stå tillbaka.

Då är det lite konstigt. Om det finns 5 procents överkapacitet i friskolorna i dag, varför har de friskolor som har köer med uppemot 100 000 elever inte besatt de platserna?

Ett annat intressant faktum – jag hoppas att de flesta partier tar till sig det här i dag – är att många friskolor är etablerade i de så kallade utanförskapsområdena. Det betyder att andra generationens invandrare, som har skött sig och stått i kö länge, herr talman, nu trängs ut av nyanlända ensamkommande. Snacka om att sätta människor mot människor!

Jag ser detta tydligt exempelvis i köer i Skärholmen, Flemingsberg och Kista. Det är just de ensamkommande som tränger ut de andra barnen, och de barnen har inte svensk bakgrund, som man säger, utan det är ofta andra generationens invandrare. Det är nog inte den bilden som gemene man har av friskolor, men så ser friskolevärlden ut i dag.

Detta är tyvärr, herr talman, ensamkommande som vi inte ens vet hur gamla de är. Jag tar mig lite för pannan ibland och hoppas att den här regeringstiden går över så fort som möjligt så att vi återigen kan få kontroll på Moder Svea.

Sedan vill jag passa på, herr talman, att tacka alla som har gratulerat mig på min födelsedag i dag.

Anf. 22 THOMAS STRAND (S):

Herr talman! Utskottet hade nog väntat sig att Håkan Bergman skulle stå här. Men han är tyvärr magsjuk och kan inte medverka, så nu får jag försöka axla hans mantel.

Detta är en viktig proposition. Vi behöver bra skolor för alla våra nyanlända elever. Det är en förutsättning för att vi ska få en bättre integration i Sverige. Det är inte bra när alla nyanlända hamnar på samma skola, utan vi behöver få en mångfald, och det krävs att alla skolor hjälper till och tar hand om och ger utbildning till nyanlända.

Bakgrunden till propositionen är välbekant för oss i utskottet. Vi fick en hård press på Sverige förra hösten, när så många människor flydde för sina liv, från krig och katastrofer, för att söka ett annat land och en bättre tillvaro.

Vi vill vara ett humant land. Vi vill vara ett solidariskt land som ställer upp för våra medmänniskor i nöd. Men det sätter en press på svensk skola att ta hand om så många nyanlända barn, som behöver utbildning. Friskolornas riksförbund kom själva med en propå om att de ville hjälpa till. De ville vara med i integrationsarbetet. Vi vet också att SKL lämnade in en skrivelse om att det behövdes åtgärder för att se till att vi på ett bra sätt tar hand om alla nyanlända barn.

Det är bakgrunden till att vi fick en överenskommelse mellan regeringen och de fyra allianspartierna om hur vi skulle kunna göra situationen bättre för alla barn och ungdomar som kom till Sverige.

Jag är glad över att vi har en så stor politisk enighet i vårt utskott. Alla partier utom ett, nämligen Sverigedemokraterna, står bakom denna proposition. Jag är egentligen inte så förvånad, eftersom den paradfråga som ni

sverigedemokrater driver och besjålas av är att minska och få stopp på invandringen. Nu vill ni också göra det svårt för nyanlända barn att gå i skolan. Ni vill försvåra integrationsarbetet. Då vill Friskolornas riksförbund hjälpa till i denna fråga, och alla skolor i Sverige vill hjälpa till. Men Sverigedemokraternas agerande är bara ett konkret bevis på den politik som SD besjålas av.

Det är en viktig princip att vi har en öppen skola för alla, oavsett skolförhållanden och oavsett huvudman ska alla ha möjlighet att gå i en skola som är öppen för alla. Vi ska inte heller bryta mot diskrimineringslagstiftningen.

Det är viktigt att Sverige är ett humant land, ett land som solidariskt tar hand om och möter alla personers behov. Vi behöver hjälpa alla nyanlända barn för att de ska få en bra skolutbildning. Det är ett sätt att stärka integrationen.

Vi vet alla att det inte är bra om likartade barn, elever, hamnar i samma skola. Vi behöver mångfald. Därför är det viktigt att skolor har elevgrupper som innebär att olika barn möts.

Vi har haft ett problem när det gäller just fristående huvudmän. Det handlar om förskoleklass, grundskola och grundsärskola i denna proposition. Vissa fristående skolor har kösystem, och vi vet att man i vissa skolor behöver sätta barnen i kö väldigt tidigt för att de ska kunna få komma in där. Men nu vill fristående skolor också hjälpa till. Då måste vi se till att det sker en förändring av skollagen för att möjliggöra för alla att hjälpa till.

Den proposition som vi diskuterar i dag handlar om att man ska kunna göra förändringar i skollagen, så att det möjliggörs även för fristående skolor att hjälpa till i integrationsarbetet.

Herr talman! Vi socialdemokrater hade gärna sett att vi kunde gå lite längre. Nu diskuterar vi en proposition som framför allt siktar in sig på fristående skolor. Men vi har också kommunala skolor som vill hjälpa till, och vi har samma problematik där. Vi känner till från medierna att nyanlända elever kan hamna i en enda skola. Det blir då väldigt många nyanlända i en skola.

Även inom forskningen sägs det att det inte är bra om vi inte får en blandning och en mångfald. Därför borde det även bland de kommunala huvudmännen vara möjligt att ta emot nyanlända och sprida ut dem i kommunen.

Vi har en viktig princip som vi ska vara rädda om, och det är närhetsprincipen. Men det är klart att detta inte är någon enkel fråga att lösa. Den diskussionen tycker jag att vi måste gå vidare med. Vi har ännu inte kommit dit i våra överläggningar. Men jag tycker att det är viktigt att vi får principen att även kommuner ska kunna ta emot nyanlända elever och sprida ut dem bland kommunens skolor. Jag hoppas att vi får en fortsatt dialog om detta och att vi hittar en lösning.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 23 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Grunden för en god start i livet är en god utbildning. Den kanske enskilt viktigaste förutsättningen man får här i livet är vilka föräldrar man har. Men detta har vi en mycket liten möjlighet att påverka, både ur ett politiskt perspektiv och ur ett personligt perspektiv.

Det är med utbildning som vi gemensamt faktiskt kan se till att vi lägger grunden för att alla, oavsett var man kommer från och oavsett vilka föräldrar man har, får en möjlighet att stå på egna ben och forma sitt eget liv. Detta, herr talman, är lika sant oavsett om man kommer från Sverige, Schweiz eller Syrien.

Herr talman! Den senaste tiden har oerhört många människor av olika skäl tvingats att söka sig en fristad i Sverige på flykt undan förföljelse, krig och förödelse. Att Sverige är ett land som människor väljer att fly till och inte från, att det är här människor ser att de kan få möjlighet att förverkliga sina drömmar och bygga ett tryggt liv, är någonting som vi i grund och botten ska vara stolta över.

Till följd av att så många människor under den senaste tiden av olika skäl har tvingats söka sig till Sverige har självfallet även trycket på det offentliga ökat, när vi så snart som möjligt vill ge alla dessa människor, med ett liv präglad av oro, en chans att snabbt komma in i en någorlunda normal vardagslunk. Skolan är i detta sammanhang inget undantag.

Den senaste tiden har många kommuner tvingats vara oerhört kreativa och anstränga sig mycket för att kunna leverera en så bra skolgång som möjligt så fort som möjligt till så många som möjligt.

Låt oss också i denna kammare konstatera, eftersom vi ofta står och debatterar och kritiserar hur många kommuner sköter skolgången, att många kommuner har lyckats otroligt bra med att göra detta ganska betungande arbete under tid.

Det betänkande som vi debatterar i kammaren i dag handlar dock om att göra det möjligt för fler skolor att bidra i arbetet med att ta emot nyanlända elever. Sveriges friskolor har länge varit kraftigt begränsade i sina möjligheter att vara med och bidra när det gäller att ta emot nyanlända och erbjuda dem skolgång. Samtidigt har Sveriges friskolor fått ta emot enormt mycket kritik för just detta, trots att de i realiteten inte har haft någon möjlighet att själva påverka.

Herr talman! Dagens förslag innebär att man möjliggör för friskolor att i större utsträckning vara med och delta i detta arbete. Dagens förslag dikterar inga villkor och ställer inga krav på friskolor. Det styr dem inte i hur de måste agera utan skapar, i enlighet med deras egna önskemål, en möjlighet för dem att ta emot elever när de finner det lämpligt, när de finner att de har möjlighet att göra det och när de finner att de har kapacitet att vara med och bidra. Det är friskolorna själva som får göra denna bedömning.

Jag tror, till skillnad från vissa andra som har varit uppe i denna talarstol, att de också är fullt kapabla att fatta dessa beslut på egen hand. Jag förstår förvisso dem som uttrycker oro och som känner sig stressade över sin köplats. Men jag tror inte att det i realiteten kommer att vara något stort problem. Vi talar om en mycket liten kvot, och vi talar om en fiktiv begränsning där skolan, baserat på sitt maximala elevantal, får möjlighet att under året ta emot elever i enlighet med sin egen bedömning.

Detta möjliggör, som sagt, för friskolorna att delta i detta arbete. Men det som kanske är ännu viktigare är att det i mycket större utsträckning möjliggör för kommunerna att faktiskt planera hur de på ett bättre sätt ska hantera mottagandet av nyanlända elever, då de inte längre är begränsade till att samarbeta inom ramarna för den kommunala skolan utan faktiskt

kan samarbeta även med friskolorna lokalt. På det sättet behöver det inte bli någon konflikt mellan dem.

Herr talman! Utmaningarna för att lösa skolgången för de många nyanlända eleverna är dock mycket större än vad som framgår av detta betänkande. Avsevärt mycket mer behöver göras för att vi ska klara av att möta de många utmaningar som vi ser för att se till att alla får en bra skolgång och för att se till att överbrygga de klyftor som vi faktiskt ser växa fram i fråga om kunskapsresultat och skolresultat. Att ge fler elever möjlighet att gå i olika skolor är bra. Men vi vet i dag att en avsevärt mycket större begränsning i realiteten är att exempelvis skolvalet inte används i vissa områden och bland vissa föräldrar. Det upplevs i efterhand som att man hamnar efter. Ett aktivt skolval skulle kunna vara ett sätt för kommunerna att bättre arbeta med att bryta segregationen och se till att alla elever får en chans att välja skola.

Oavsett om man får välja skola eller ej behöver dock fler skolor bli bättre skolor. I dag är resurserna i det svenska skolsystemet illa allokerade. Vi har inte de bästa lärarna i de skolor där utmaningarna är som störst. Därför skulle vi behöva rikta förstelärrareformen avsevärt mycket mer mot de områden där utmaningarna är som störst.

Det viktigaste av allt, herr talman, och det som skulle göra störst skillnad för att stärka kunskapsfokus i skolan samt se till att alla – nyanlända eller ej – får chansen att gå i en bra skola, är att införa en riktig nolltolerans mot dåliga skolor. Det är inte rimligt att vi har skolor som år efter år presterar dåliga resultat och inte klarar av sitt uppdrag att leverera en utbildning till eleven och ändå får fortsätta att driva sin skola. Skolor som misslyckas ska i första hand få stöd och hjälp att leverera bättre, men skolor som ändå inte klarar av att vända utvecklingen ska faktiskt inte få finnas kvar.

Herr talman! I konklusion: Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet, men i enlighet med Thomas Strands inlägg tidigare gör jag ett skarpt medskick till regeringen att väldigt mycket mer behöver göras.
(Applåder)

Anf. 24 ELISABET KNUTSSON (MP):

Herr talman! Att ge alla elever en god start i livet är att erbjuda dem en bra och välfungerande skola. Utan en sådan är möjligheterna att lyckas ganska små. Regeringen har därför gjort stora satsningar på skolan för ökad kvalitet, bland annat genom fler pedagoger i klasserna. Regeringen satsar också på att göra läraryrket mer attraktivt för att fler ska välja att bli lärare och inte minst för att försöka få tillbaka dem som har lämnat läraryrket och som så väl behövs i våra skolor.

Propositionen som ligger till grund för detta betänkande syftar till att ge friskolor större möjlighet att ta emot elever som har bott i Sverige kortare tid än två år, det vill säga så kort tid att de inte har haft möjlighet att ställa sig i kö. Förslaget välkomnas av Friskolornas riksförbund, Idéburna skolors riksförbund och Kunskapsskolan. Friskolornas riksförbund har länge efterfrågat en ändring av lagstiftningen för att fler skolor ska kunna vara med och ta en del av ansvaret.

Herr talman! Med den lagstiftning som finns i dag är det jättesvårt för friskolor med kö och anmälningstid som urvalsgrund att ta emot elever som nyligen kommit till Sverige. Denna lag kommer att ge friskolorna

Prot. 2016/17:10

28 september

Fler elever i fler skolor

möjlighet att göra det. De friskolor som inte har någon kö kan redan i dag bereda plats för de elever som kommit hit, och de gör så i hög grad. Men vi vet att även många fristående skolor med kö gärna vill vara med och dela på ansvaret och ge fler elever som kommit till Sverige möjlighet att gå i dessa skolor.

Det är ett viktigt steg framåt att fler skolor tar emot fler elever. Det ökar möjligheten till likvärdig tillgång till utbildning även för dessa elever. I den värsta flyktingkatastrofen sedan andra världskriget måste vi säkerställa att alla skolor som vill också har möjlighet att hjälpa till. Propositionen föreslår att en huvudman för en fristående förskola, grundskola eller grundsärskola som använder anmälningstid som urvalsgrund bör kunna ta emot en särskild kvot elever som ges företräde framför övriga sökande. Det handlar om att bäst utnyttja skolväsendets alla resurser.

Denna kvot bör avse elever som varit bosatta i Sverige kortare tid än två år före starten av det aktuella läsåret och som därmed inte haft möjlighet att ställa sig i kön. Utredningen om utbildning för nyanlända föreslog en kvot som bör vara på 5 procent av det totala elevantalet, vilket också är betänkandets intention. De kommunala skolorna har redan ansvaret att ta emot nyanlända, och det är fantastiskt att det nu är så många fristående skolor som vill – och får möjlighet att – dela det ansvaret.

Mer kan dock behöva göras i fler skolor. Många kommuner arbetar redan för att fler skolor ska kunna vara med och dela på ansvaret. Kommunerna är skyldiga att efter anvisning ta emot nyanlända för bosättning, och detta är ett sätt att förbättra nyanländas etablering på arbetsmarknaden och i samhällslivet.

Det finns anledning för kommuner att lära av varandra och ta vara på de goda exempel som finns runt om i landet. För att underlätta detta arbetar regeringen vidare på att uppfylla resterande delar av migrationsöverenskommelsen, exempelvis vad gäller att kommuner i högre grad ska kunna placera elever i andra skolor än de närliggande. Syftet är att bättre använda skolväsendets samlade resurser och därigenom ytterst främja huvudmännens förutsättningar att nå skollagens fastslagna mål.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 25 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Det beslut vi ska fatta i dag är ett viktigt beslut, och det är rätt beslut. Den enighet de flesta partier uppvisar i frågan visar väl att det är bra att vi nu får ytterligare ett verktyg i arbetet för en bra integration.

Vi hade besök av utredaren Ebba Östlin i utskottet. Elisabet Knutsson gav en förtjänstfull genomgång av själva ärendet, så jag hoppar över den delen i mitt anförande. Man hade kort tid på sig, och det är otroligt viktigt att man följer upp med ytterligare förslag och ser till att verkligen bli så snabbfotad som man behöver vara för att möta alla de olika utmaningar som finns i detta. Det är lite synd att man inte redan till höstterminens start kunde vara framme med detta beslut, men nu träder det i kraft den 1 november.

Jag måste säga att det har varit oerhört spännande att se det stora engagemang som Sveriges kommuner och landsting, Friskolornas riksförbund och många andra aktörer på skolområdet har visat. De har sagt: Detta är

en utmaning vi vill vara med och ta oss an. Vi vill vara med och ta oss an denna utmaning. Vi vill lösa detta och skapa en bra skola för alla barn – också de som varit i vårt land en väldigt kort tid.

Det är relativt sällan vi behöver diskutera åldersbestämning på barn i grundskolan, Stefan Jakobsson. Det ska väl sägas att detta gäller barn som kommer och är åtta, nio eller tio år. Möjligheten för dem att tas emot snabbt i olika skolor är en väldigt viktig del för att lösa integrationen på ett bra sätt.

Jag tror att vi är många som har varit ute och mött rektorer, lärare och elever – både sådana som har bott länge i Sverige och sådana som är nyanlända – och sett de utmaningar som finns. Det är inte lätt att göra på det här sättet nu, men det är rätt. Det handlar om att ge möjlighet till så många fler att nå de mål vi vet att de behöver nå för att lyckas på många olika sätt. Därför är det viktigt att de snabbt kommer in i den svenska skolan och snabbt får möjlighet att utveckla språket och alla de andra delar som är viktiga.

Själv har jag lite personlig erfarenhet kopplad till en familj som kom hit från Syrien för ett år sedan. Det är klart att skolgången var oerhört viktig, och det har löst sig på ett fantastiskt bra sätt. De har kommit in snabbt. Men sedan handlar det också om på vilket sätt man kommer in i föreningslivets olika delar. Apropå att vi är så bra på att stå i kö är det inte så roligt för den som är nyanländ att stå i kö till handbollslaget heller. På många olika sätt kämpar verkligen föreningslivet i Sverige för att också vara en del av integrationen.

Jag vill ändå uppehålla mig vid det som Stefan Jakobsson inledde debatten med. Han talade om att man skulle ha stått med någon rasiststämpel i högsta hugg om friskolorna inte ville ta emot nyanlända. Jag har en helt annan bild av verkligheten. Det var nämligen så att väldigt många friskolor sa: Vi ser att mångfald är ett tecken på att vi kan höja kvaliteten. Vi vill vara med. Vi kan se att vi hjälper integrationen, men vi ser det också som en del av professionsutvecklingen på vår skola att vi klarar av att hantera dessa utmaningar på ett bra sätt.

Det blir så platt i debatten om det enbart ska handla om att ge plats. Vi måste ju också se den utmaning skolorna har, kopplat till att de utvecklar arbetssätt – att de blir duktiga på att arbeta språkutvecklande. Det gynnar *alla* barn att skolorna på olika sätt tar sig an den utmaningen och därmed blir bättre.

Det finns många kommuner som har jobbat länge med detta också. Det beror inte på situationen under hösten 2015, utan det beror på att man har haft ett stort mottagande under många år.

Jag vill nämna Falköping som en kommun där många skolor tar sig an utmaningen. Detta gäller inte minst skolorna på landsbygden, som kanske har platser över och som också ser det både som en möjlighet att ge plats och som en möjlighet att arbeta med integration på ett bra sätt.

Erik Bengtzboe talade tidigare i debatten om aktivt skolval och valfrihet som viktiga delar. Naturligtvis behövs betydligt mer än detta för att vi ska kunna ta fler steg i rätt riktning.

När man då – som Sverigedemokraterna – i princip kallar skolor som tar emot nyanlända för oseriösa gör det mig faktiskt väldigt ont. Jag har sett det stora engagemang som finns från friskolorna i det här arbetet, och det tycker jag att man ska lyfta upp, bejaka och ge bra förutsättningar.

Därmed, herr talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag. Jag ser fram emot att förändringarna kommer att göra att vi samlar de gemensamma resurserna på ett ännu bättre sätt för alla barns skolgång.

(Applåder)

Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V):

Herr talman! Jag tänkte börja mitt anförande med att kommentera det kunskapslösa uttalandet från Stefan Jakobsson, som inte ens känner till vilka detta berör.

Det skulle också vara bra om Stefan kunde komplettera sitt uttalande med en källa. Jag har dock själv hittat denna källa efter att ha googlat under de senaste minuterna. Det är den högerextrema tidningen Fria Tider som har bestämt att 80 procent av de nyanlända ungdomarna i Norge har ljugit om sin ålder. Fria Tider anses av Statens medieråd vara en radikal högerpopulistisk tidning med rasistiskt och islamofobiskt innehåll. Om det är vad en riksdagsledamot ska använda sig av som källa är det nog bäst att avsäga sig uppdraget.

Herr talman! Vänsterpartiet har under lång tid kritiserat snedfördelningen i de fristående skolorna. Gång på gång har siffror presenterats som tydligt visar att de kommunala skolorna har tagit ett större ansvar och att de fristående skolorna har tagit ett väldigt litet ansvar när det gäller de nyanlända.

Vi är samtidigt glada över att fler och fler fristående skolor har ställt sig positiva till att förändra lagstiftningen för att möjliggöra en bättre fördelning av de nyanlända eleverna.

Även om vi är positiva vill jag dock rikta lite kritik mot friskolorna. Det är inte enbart köreglerna som har varit anledningen till att man inte har tagit emot nyanlända. För mig som vänsterpartist hänger det också ihop med att man inte har kunnat göra jättestora vinster på de nyanlända eleverna. Med detta vill jag också säga att den kritiken enbart rör de vinstdrivande friskolorna, inte de friskolor som drivs som stiftelser, kooperativ eller i andra icke vinstdrivande former.

Vi anser inte att detta kommer att lösa alla problem – tyvärr kommer det att vara frivilligt – men det är ett steg i rätt riktning.

Flyktingarna har inte slutat att fly. Att Sverige och EU har skrivit på ett vidrigt avtal med staten Turkiet betyder inte att vi inte kommer att stå inför fler utmaningar. Fler människor kommer att söka sig till Sverige för att få en fristad.

Thomas Strand sa det väldigt bra: Det är inte bra att alla nyanlända elever hamnar i samma skolor. Jag håller med om det, men man skulle kunna vända på det – som ett tillägg – och säga att det inte heller är bra att alla blonda barn från en viss samhällsklass går i samma skolor.

Herr talman! I utskottets överväganden och i de bestämmelser som finns i dokumentet står att de urvalsgrunder som har funnits för skolor med kö är anmälningsdatum, syskonförtur, geografisk närhet, förtur för de elever som går i förskoleklass som tillhör skolenheten samt ett par andra organisatoriska urvalsgrunder. Detta betyder ju att det har funnits en möjlighet för vissa skolor att ta emot elever, till exempel när det gäller geografisk närhet.

Vänsterpartiet ser fram emot att se hur detta betänkande faller ut i praktiken. Vi vill också passa på att säga att det är intressant att se en stor majoritet av riksdagens partier ifrågasätta det fria skolvalet, vilket detta innebär. Det kanske betyder att det fria skolvalet inte har fungerat fullt ut, eftersom vi har fått en sådan snedfördelning. Det kanske betyder att det kösystem som finns för friskolor – eller kösystemen över huvud taget, som de ser ut – delar upp elever på fel sätt. Det kanske också betyder att vinster inte är det bästa incitamentet för att bedriva skolverksamhet. Med det sagt vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 27 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L):

Herr talman! Mycket är redan sagt och förtjänstfullt framfört från många håll. De allra flesta av oss är som sagt rörande överens.

Många här hänvisar till hösten och att så många människor sökte sig till Sverige för att få en fristad och en framtid. Ett tag var ordet systemkollaps på i stort sett allas läppar. Vi skulle få se välfärden rämna; de skyddsnät och system som vi så nogsamt byggt upp under decennier skulle allihop raseras.

Jag tycker att vi här i dag kan se ett lysande exempel på hur man gör när ett system ställs inför en prövning och när gränserna testas: Man värnar helt enkelt individen före systemet och hittar en lösning.

Att nyanlända elever inte kunde ta plats i kön är ju ingenting som hände hösten 2015 – det är viktigt att minnas – utan det förekom redan innan. Men det var först när vi såg ett system där gränserna testades som vi märkte att det var ett problem och gjorde någonting åt det.

För oss liberaler är det närmast en ryggmärgsreflex att värna individens valfrihet. Ett sådant här förslag kan ses ur två perspektiv. Det ena är att rätten inskränks för de elever som har stått i kö länge men nu riskerar att glida bakåt i kön. Det andra perspektivet är att de som inte haft möjlighet att ställa sig i kö och välja nu får möjlighet att göra det. När det är kötiden som avgör slår det ut dem som inte haft möjlighet att ställa sig i kö över huvud taget.

Det förslag med ett kvotssystem som nu ligger på bordet är någonting vi står bakom. Med ett kösystem som bara bygger på hur länge man har stått i kö är det i stort sett omöjligt för de nyanlända att konkurrera om en plats.

Vi tycker, precis som betänkandet heter, att fler skolor ska få chansen att ta emot fler elever. Därför är vi nöjda med detta förslag.

Varför är detta rätt? Jo, för att friskolorna faktiskt har hört av sig och vill ta emot nyanlända, men de kan inte på grund av regelverket. Vi vet att skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn – om man klarar skolan klarar man sig också mycket bättre i livet. Därför är det också viktigt att detta inte är något tvång för skolorna, utan att friskolorna själva kan pussla, ställa om och förbereda. Många har redan gjort det – många skolor ligger i startgroparna och vill bara börja att ta emot elever.

Med anledning av det skulle jag vilja bemöta – precis som tidigare gjordes – den lögn som uttalades här i talarstolen om de ensamkommande i Norge som ljuger om sin ålder. Att det skulle vara 80 procent som ljuger om sin ålder är en seglivad myt som kommer från 2008. Det handlade då om fall där man misstänkte att personen inte var så gammal som den sa,

utan där man behövde testa denna. Av dessa personer var det inte 80 procent utan 38 procent som man sedan skrev upp åldern på. Av någon anledning fortsätter dock denna myt att spridas, och att det även sker här i riksdagens kammare gör mig orolig.

För att återgå till dagens debatt: Nästa steg är att titta på hur vi gör i de kommunala skolorna. Vi ser fram emot diskussionerna. Flera utmaningar ligger framför oss. Hur hanterar vi de små skolornas problematik? Hur ser vi nu till att de som kommer till Sverige får möjlighet att få information så att de faktiskt kan välja? Här ligger ett väldigt stort ansvar på just kommunerna, för har man inte fått information kan man fortfarande inte välja.

Det går alltid att hitta vägar framåt, det går alltid att pröva nytt och det går alltid att ompröva när vi ser att någonting inte fungerar som det var tänkt. Jag är glad över att det är det vi har gjort och att det är detta beslut som kommer att fattas i dag. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på motionen.

(Applåder)

Anf. 28 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Förra året kom 163 000 människor till Sverige, människor som flytt undan krig, konflikt, terror och förtryck. 70 000 av dessa var barn, en situation som på många sätt är en tillgång för vårt land men som ställer oss inför stora utmaningar.

En stor utmaning är att barnen ska ha tillgång till skolgång inom högst tre månader, och det är av stor vikt att barnen snabbt får börja i skola tillsammans med svenska kamrater. Det gör att integrationen snabbas på och att man kan erövra det svenska språket.

När jag är ute och besöker skolor blir jag imponerad när jag ser hur snabbt barn i de yngre åldrarna bara insuper ett nytt språk och sammanhang om de kommer till en skola med ett gott mottagande, där de får lära sig språket, umgås med jämnåriga barn som talar svenska och där det finns bra modersmålsstöd.

Problemet är bara att fördelningen av nyanlända elever inte har skett, eller sker, på ett bra sätt. Granskningar visar att 4 procent av skolorna tar emot en tredjedel av eleverna. Samtidigt finns det skolor som inte har en enda nyinvandrad elev. Detta hänger i första hand ihop med bostadssegregationen och var kommunerna kan anvisa boenden för de nyanlända eleverna, vilket förstärker en redan problematisk situation.

Ett fåtal av de 200 skolor som tar emot många nyinvandrade elever är skolor med internationell profil eller särskilda kommunala mottagnings-skolor. Men de allra flesta är helt vanliga skolor som saknar en inriktning som skulle kunna förklara det stora mottagandet.

Herr talman! Flera kommuner har inlett ett omfattande arbete för att öka fördelningen mellan skolor. I till exempel Örebro, där Kristdemokraterna är med och styr, har man en modell som kallas Perrongen, som finns beskriven på SKL:s hemsida och som man gärna vill sprida vidare. Utbildningsutskottet åkte ända till Kanada för att titta på mottagandet för nyanlända där, men motsvarande system fick jag studera i Helsingborg för några veckor sedan. Där har de inrättat ett mottagningscenter där de kartlägger kunskaper, informerar om det fria skolvalet, inklusive de friskolor som finns. Alla barn får gratis skolskjuts, och de bussas runt för att få prova på olika fritidsaktiviteter – allt för att öka integrationen.

Man blir glad när man ser sådana goda exempel, kommuner som har bestämt sig för att hitta modeller för ett gott mottagande och att fördela nyanlända på fler skolor. Det är dessa initiativ som ska stödjas, spridas och uppmuntras. Att styra fördelningen för mycket från staten tror jag är fel väg att gå. Initiativen finns där ute. Goda exempel ska spridas.

Herr talman! Ett aktivt skolval är *en* väg att gå, det vill säga att alla elever ställs inför att välja skola efter att ha fått god information på sitt eget modersmål. Många gånger kan de dock behöva styras mot en skola där det finns särskild beredskap för att ta emot barnen men med en god fördelning för ögonen.

Herr talman! Med detta som bakgrund är det mycket bra att friskolor nu lättare kan ta emot nyanlända elever. Det är något som friskolorna själva har frågat efter men inte kunnat göra eftersom det har stridit mot gällande lagstiftning. Det ett bra steg i rätt riktning, att få nyanländas skolgång tillgodosedd i fler skolor.

Att inrätta en kvot i friskolor för nyanlända kommer att vara frivilligt. Det är bara att hoppas att de kommuner som tar emot många nyanlända har ett gott mottagningssystem med aktivt skolval där också friskolorna är inkluderade.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 8 Ett svenskt tonnagebeskattningssystem

*Ett svenskt tonnage-
beskattningssystem*

Skatteutskottets betänkande 2016/17:SkU6
Ett svenskt tonnagebeskattningssystem (prop. 2015/16:127)
föredrogs.

Anf. 29 OLLE FELTEN (SD):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i punkt 1 samt till Sverigedemokraternas reservation i punkt 2 i skatteutskottets betänkande om införande av ett svenskt tonnagebeskattningssystem för sjöfarten.

Tonnageskatt är en metod för att beskatta sjöfarten utifrån den fraktkapacitet man har i sina fartyg i stället för att beskatta vinst som genereras i verksamheten. Tonnageskatt används i många länder och utformas vanligen så att det innebär en lägre beskattning än i annat fall. Det innebär att rederier som har sina fartyg flaggade i de länder som inte har infört tonnagebeskattning vanligen förlorar i konkurrenskraft. Det har därför funnits ett stort tryck från svensk sjöfart på att införa en tonnagebeskattning i Sverige.

Herr talman! Sverige har en lång och traditionsrik era som sjöfartsnation. Rederinäringen spänner i dag över alltifrån små skärgårdsrederier med några mindre fartyg för persontrafik och smålast till internationella storrederier som specialiserat sig på långväga containertrafik.

En stor del av den svenska rederinäringens fartyg är dock inte registrerad och därmed beskattningsbar i Sverige. Den så kallade utflaggningen, som innebär att man registrerar ett fartyg i ett fartygsregister i ett land med

låg beskattning av sjöfarten, har pågått under lång tid. Den svenska handelsflottan består i dag av 465 fartyg med en bruttodräktighet på 300 eller mer, varav 190 är flaggade i Sverige. 275 sådana stora fartyg, det vill säga 60 procent, är alltså utflaggade till andra länder. Därtill kommer ett stort antal mindre fartyg.

Vanliga länder att flagga ut fartyg till är till exempel våra grannländer Danmark, Norge och Finland och även till Nederländerna, Storbritannien, Färöarna och Bermuda. Effekten av detta blir att Sverige förlorar skatteintäkter, arbetstillfällen och viktig sjöfartskunskap.

Herr talman! Utflaggningen är en oroande utveckling som har pågått länge utan politiskt ansvarstagande. Sjöfartsnäringen har under lång tid påpekat vikten av att Sverige – det gäller även övriga EU-länder med en sjöfartsnäring av betydelse – inför ett tonnagebeskattningssystem för att svenska rederier ska bedriva sjöfart under svensk flagg.

Sverigedemokraterna har länge drivit frågan om att införa ett tonnagebeskattningssystem i Sverige. Det är därför med stor glädje som jag nu kan vara med och bidra till att riksdagen fattar beslut om att införa ett sådant system.

Tillsammans med rederinäringens intressenter, det vill säga både rederierna och Sjöfolksförbundet, ser vi fram emot en ökande andel svenskflaggade fartyg i den svenska handelsflottan. Det kommer att bidra till förbättrad lönsamhet för våra rederier, ökad sysselsättning i Sverige och bättre förutsättningar för svensk internationell sjöfart.

Men, herr talman, dessvärre innehåller förslaget till tonnagebeskattning komponenter som helt i onödan undantar vissa typer av sjöfart från de nya möjligheterna. Det är inte bara viktigt att få en lag på plats. Det är minst lika viktigt att de lagar vi stiftar är logiska, relevanta och proportionerliga i förhållande till den verklighet som ska regleras.

Det är två frågor som är särskilt angelägna att vidareutveckla snabbt för att bredda möjligheterna med det svenska tonnagebeskattningssystemet. Vi föreslår därför riksdagen att tillkännage för regeringen att man måste återkomma med kompletterande förslag på två områden så snart det är praktiskt möjligt.

För det första menar vi att den avgränsning som innebär att svensk sjöfart i nationell trafik inte får nyttja tonnagebeskattningen är en dålig grund för att gynna sjöfarten, då flera rederier bedriver sådan verksamhet i en tillräcklig andel för att inte kunna utnyttja fördelarna.

Svenska rederier kan därför komma att missgynnas även i framtiden. Detta har uppmärksammats av ett flertal tunga remissinstanser, till exempel sjöfartens organisationer och Sjöfartsverket.

Det är, återigen, viktigt att lagstiftningen ligger i linje med den verklighet som ska regleras. Det är förvånande att Miljöpartiet av alla inte stötar denna utveckling i praktiken utan bara i sin retorik.

För det andra menar vi att de rederier som bedriver sjöfart med förhållandevis små fartyg, till exempel i de svenska skärgårdsområdena, också borde kunna komma i åtnjutande av tonnagebeskattningens fördelar. Det skulle gynna utvecklingen i våra skärgårdar genom att ett effektivare och tätare transportsystem skulle kunna utvecklas.

Flera remissinstanser har därför anfört att den nedre gränsen på bruttodräktighet på 100 för att införa tonnagebeskattning är för hög. De flesta

remissinstanser som påtalar detta anser att gränsen i stället bör vara en bruttodräktighet på 20. Vi menar att det är en rimlig bedömning.

Avslutningsvis, herr talman, ser vi fram emot ett svenskt tonnagebeskattningssystem och en betydligt mer livskraftig rederinäring i Sverige.

Vi ser också fram emot att regeringen och den övriga oppositionen tar sitt ansvar för de rederier som inte kommer att kunna använda det nya systemet genom att bifalla vårt förslag om en snabb komplettering av den nya lagen på de två punkter jag har redogjort för. Det skulle alla vinna på. Det skulle också bidra till en mer miljövänlig transportsektor genom att kustsjöfarten skulle öka.

Anf. 30 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Sjöfarten är en synnerligen internationell näring, och möjligheterna för svenska rederier att konkurrera på sjöfartsmarknaden bygger i grunden på att svenska rederier ges likvärdiga konkurrensförutsättningar.

Sverige är det enda land inom EU som inte har infört tonnageskatt. Processen kring tonnageskatten har varit lång. I mer än ett decennium har frågan utretts och beretts, men nu är vi framme. Det är angeläget att vi med ett brett stöd i riksdagen kan fatta beslut om ett svenskt tonnageskattesystem.

I maj presenterade regeringen en proposition. Man gjorde det trots att förhandlingarna med EU-kommissionen inte var riktigt slutförda. Man signalerade då behovet av att snabbt komma vidare i frågan, vilket jag tycker var rätt.

Skatteutskottet inledde beredningen. Tyvärr drog förhandlingarna ut på tiden men slutfördes under sommaren, och omedelbart efter riksdagens öppnande för två veckor sedan fortsatte skatteutskottet med beredningen. Vi har forcerat hanteringen, men vi har berett frågan utifrån riksdagsordningens krav på öppenhet och transparens i beredningen. Det nya regelverket kan på grund av den forcerade hanteringen träda i kraft vid årsskiftet.

Utskottet har gjort detta för att vi tycker att det är viktigt att förändringarna på skatteområdet kommer till stånd snabbt. Svenska rederier har inte haft förutsättningar att konkurrera på samma villkor som utländska. Genom införandet av en tonnageskatt rättas det till.

De svenska rederierna har flaggat ut under många år. Det har inte bara inneburit att arbetstillfällena har försvunnit. Vi har också tappat möjligheter att vara pådrivande i den internationella sjöfarten. Det gäller inte minst på miljöområdet. Genom tonnageskattereformen skapas nu rättvisare möjligheter för Sverige att konkurrera på en internationell marknad. Sjönäringens tillväxt i de länder som infört tonnageskatt har varit i storleksordningen 50–70 procent. Det måste anses som en mycket god tillväxt.

I dag finns det ca 350 svenskkontrollerade fartyg, varav hundratalet har svensk flagg. Det är inte rimligt att tro att alla svenskägda fartyg kommer att ha svensk flagg efter införandet av tonnageskatt men betydligt fler än i dag.

Det bör också noteras att det i dagsläget finns ca 60 fartyg på varvens beställningslistor. Det är den högsta nivån sedan finanskrisen och lågkonjunkturen 2008–09. Det är mycket glädjande, och vi kan hoppas att en stor del av dessa nybyggda fartyg hamnar under svensk flagg.

Herr talman! En stor utmaning är att få tillbaka de fartyg som redan har lämnat Sverige men etablerats under svensk kontroll. De är i grunden svenska fartyg men har i dagsläget på grund av skattereglerna utländsk flagg. Flera av ägarrederierna har uttryckligen uttalat att de gärna kommer hem igen. Det kan röra sig om ca 200 fartyg och några tusen arbetstillfällen.

Låt mig konstatera att i och med införandet av tonnageskatten kommer det svenskkontrollerade och svenskflaggade tonnaget att ha goda tillväxtmöjligheter. Förutsättningarna blir avsevärt förbättrade för att de svenska registren i framtiden kommer att innehålla betydligt fler fartyg än i dagsläget.

Sjöfarten är viktig, speciellt för ett exportberoende land som Sverige. Den svenska exporten motsvarar 54 procent av bruttonationalprodukten. I och med att ca 90 procent av den svenska utrikeshandeln någon gång i transportkedjan transporteras till sjöss är en väl fungerande sjöfart till och från svenska hamnar en avgörande förutsättning för svensk industri med produktion i Sverige och dess möjligheter att konkurrera på världsmarknaden. Sjöfartens betydelse för Sveriges ekonomiska tillväxt framhålls också i EU:s Östersjöstrategi.

Herr talman! Land-, sjö- och lufttransporter är en förutsättning för det moderna välfärdssamhället. Att frakta gods till sjöss är både effektivt och bättre för miljön än många andra transportmedel. Sverige, med sin långa kust med stor hamnkapacitet genom mer än 52 hamnar och med sina utmärkta inre vattenvägar, har stor kapacitet att ta ytterligare godsvolymer med fartyg.

Herr talman! Betydelsen av en sjöfarts- och rederinäring är mångfasetterad. Den ger exportinkomster. Den ger inflytande över transportererna såväl inom som från och till Sverige. Den bidrar till en internationell skeppsteknisk utveckling mot mer miljövänliga fartyg och transportsystem. Den kan både avlasta och utgöra alternativ till de hårt ansträngda vägarna och järnvägarna.

Den uppfyller också det behov som uppstår av det blotta faktum att en stor del av den svenska utrikeshandeln av geografiska skäl transporteras på köl. Med Europas längsta kuststräcka och goda hamndjup svarar sjöfarten för en stor del av flödena i den svenska utrikeshandeln.

Jag yrkar bifall till skatteutskottets förslag.

Anf. 31 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! Det är en efterlängtdag för många i kammaren men framför allt för de anställda och arbetsgivare inom sjöfartsnäringen som länge arbetat med att få till stånd den förändring som vi nu debatterar och i dag ska besluta om, alltså införandet av tonnagebeskattning av fartyg.

Systemet med tonnagebeskattning innebär att fartygen beskattas enligt en schablon utifrån lastkapacitet, vilket är ett mycket enklare system än den konventionella beskattningen. Det påverkar såklart rederiernas investeringsbeslut och under vilken flagg fartygen går. Att vi inte har haft tonnagebeskattning har varit dåligt för svensk konkurrenskraft.

Detta har vi varit medvetna om länge. År 2004 tillsatte den dåvarande socialdemokratiska regeringen den första utredningen om tonnagebeskattning. Då hade flera EU-länder redan haft ett sådant system i ett antal år. Utredningen var klar 2006.

Sedan följde åtta år av borgerligt regeringsinnehav. Det var regeringar som knappast kan beskyllas för att vara ointresserade av olika skatteförändringar, men tyvärr var intresset svalt för just denna.

Det går att jämföra den borgerliga regeringens inställning till sjöfartsjobben med inställningen till hela den svenska industrin – att det var jobb som var basically gone eller gamla jobb som inte var värda att satsa på. I stället fokuserades näringspolitiken och inte minst skattepolitiken på att subventionera fram arbetstillfällena inom tjänstesektorn. Det är inte fel i sig att fokusera på tjänstesektorn, bortsett från att det var relativt ineffektiva verktyg, men basnäringarna i Sverige fick alldeles för lite fokus.

Under tiden flaggades allt fler fartyg ut, med de negativa konsekvenser det får för sysselsättning och ekonomi. Om detta fortsätter riskerar vi att helt tappa viktig sjöfartskompetens i Sverige.

Redan 2007 riktades ett tillkännagivande från riksdagen om initiativ till en tonnageskatt. Men det dröjde ända till 2013 innan Anders Borg kände sig nödgad att tillsätta en ny utredning. Nu kan vi äntligen gå till beslut.

Hur detta kommer att påverka andelen svenskflaggade skepp i fartygsflottan är givetvis svårt att göra en exakt prognos för. Vi ligger sent i förhållande till många andra länder vad gäller införande av tonnagebeskattning, men vi vet att det påverkar konkurrenskraften i en väldigt positiv riktning. Vi vet också att det finns en stor vilja bland svenska rederier att flagga in sina fartyg.

Det finns ett gott samarbete mellan parterna på arbetsmarknaden, vilket hela den här processen har visat. Det visade sig inte minst under den hearing som skatteutskottet höll i förra veckan med anledning av det beslut vi ska fatta i dag. Därför, fru talman, finns det all anledning att känna tillförsikt inför den svenska sjöfartens framtid. Detta kommer att påverka svensk industri och näringslivet i stort i en positiv riktning.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 32 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

Sverige har, som tidigare talare tagit upp, i generationer varit en stolt sjöfartsnation. Den svenska handelsflottan har varit en tillgång för våra övriga näringar, som behöver få ut sina varor på den internationella marknaden. En svensk flagga har varit en symbol för viktiga arbetstillfällen, skatteintäkter, miljö och utveckling inom näringen.

Tyvärr har vi under de senaste två decennierna sett en ständig minskning av antalet svenskflaggade fartyg på världens hav. Det finns självklart flera orsaker till det, men ett av de argument som näringen själv har lyft fram är att de under andra länders flagga kan få en gynnsammare beskattning. Detta har utarmat den svenska handelsflottan, arbetstillfällena har försvunnit och kompetensen inom sjöfarten hotas.

För att komma åt den snedvridna konkurrensen föreslås nu en ny skatt för den svenska internationella handelsflottan – en tonnagebeskattning. Det är ett förslag som vi moderater välkomnar och ställer oss bakom. Det är viktigt för Sverige och för att tillvarata den kompetens som finns inom

den svenska sjöfarten att vi behåller och utökar antalet fartyg under svensk flagg.

Fru talman! Som tidigare talare har lyft fram har det varit en långdragen process. Den startade 2004, och vi har haft flera utredningar. Att detta är en komplex fråga visade sig före sommaren, när vi trodde att vi var i mål men då EU-kommissionen hade invändningar mot vissa detaljer i lagförslaget som de menade stred mot EU:s statsstödsregelsystem. Vi fick återigen göra om, och med vissa smärre justeringar kan vi i dag äntligen debattera förslaget om ett svenskt tonnagebeskattningssystem.

Alla skatter ska ha ett tydligt syfte, och för denna lagändring är målet att vi genom en ökad konkurrenskraft nu återigen ska se en tillväxt av antalet svenskflaggade fartyg i vår handelsflotta. En växande sjöfartsnäring har positiva effekter på alla svenska näringsområden.

Det ligger nu på våra rederier att visa att tonnagebeskattningen faktiskt styr mot detta mål. Alla signaler som vi har fått från den svenska sjöfartsnäringen styr åt det hållet. Inte ofta kan vi se ett mer synligt och konkret resultat än om vi lyckas nå målen genom denna skatteändring – ett ökat antal svenska flaggor på världens hav.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M).

Anf. 33 RASMUS LING (MP):

Fru talman! I dag ska vi fatta ett väldigt bra beslut, som vi debatterar nu.

Vi ska äntligen ge den svenska sjöfartsnäringen bättre villkor för att verka i Sverige. Det finns flera skäl till att det är bra att göra det. Det är bra för svenska jobb, näringslivet och konkurrenskraften. Det är viktigt för att effektivisera transportererna, och därmed är det också en viktig miljöfråga.

En stor fördel med att frakta gods på vatten är att infrastrukturen ligger fast. Vi sliter inte på havet – jag lovar – hur mycket vi än använder det. Det är också energieffektivt att frakta på vatten, och det går att transportera stora volymer på samma fraktfartyg.

Detta är bra för svenska jobb. När frågan bereddes i utskottet framkom att detta skapar goda förutsättningar för att återigen få en stor flotta under svensk flagg. Parterna har angett att det är viktigt att få systemet på plats så snart som möjligt och att man slipper ytterligare fördröjningar. Det är därför bra att vi har kunnat hantera denna fråga snabbt sedan vi fick klar- tecken från EU-kommissionen.

Lagstiftningen kommer att innebära att företag kan välja mellan den konventionella beskattningen och den nya tonnagebeskattningen. Denna flexibilitet är bra. Den som har gått in i systemet får vara i det i tio år, men det är frivilligt att gå in.

Frågan har utretts under lång tid. Redan på Göran Perssons tid tillsattes en utredning, Tonnageskatteutredningen, som blev klar alldeles före valet 2006. Men sedan hände ingenting under alla år som alliansregeringen styrde, trots att det redan 2007 kom ett tillkännagivande från riksdagen om att en lagstiftning skulle komma på plats.

Det är nio och ett halvt år sedan utredningen var klar; det har helt enkelt gått väldigt lång tid. Man fördröjde detta och gick inte vidare med förslagen. Men det är glädjande att vi i dag har en samstämmighet kring att vi ska klubba igenom och få systemet på plats.

Fru talman! Sverigedemokraterna hade i sitt anförande synpunkter och sa att Miljöpartiet pratar och inte levererar. Nu får vi systemet på plats. Jag har läst Sverigedemokraternas yttrande från förra året, när vi hanterade skattefrågorna i budgeten, och kan konstatera att det inte fanns med något om tonnageskatten. Det fanns en massa andra förslag om att höja restaurangmomsen och göra det ytterligare förmånligt med reseavdrag för bil och alltså missgynna kollektivtrafikresenärer ännu mer än i dag. Det fanns också förslag om att ta bort skattereduktionen för mikroproduktion av el och en massa annat, men ingenting om tonnageskatten, som vi beslutar om i dag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 34 OLLE FELTEN (SD) replik:

Fru talman! I vår reservation har vi, som jag sa tidigare, pekat på bristen i förslaget när det gäller att gynna den svenska nationella sjöfarten – kustsjöfarten och skärgårdstrafiken. Den utesluts i de allra flesta fall helt ur tonnagebeskattningssystemet. Det gäller till exempel Gotlandstrafiken.

Utöver de riktigt stora rederierna i Sverige har vi i Sverige i dag ungefär 117 skärgårdsrederier som bedriver verksamhet i skärgårdsmiljöerna, på kanalerna och i de stora insjöarna. Det kan till exempel vara Motala Kanaltrafik AB, som med två passagerarfartyg trafikerar Vättern och Göta kanal med kryssningstrafik och annat. Det kan vara Blidösundsbolaget, som utför en stor kulturgärning genom att upprätthålla persontrafik med den gamla koleldade ångbåten s/s Blidösund och fyra andra fartyg. Man driver dessutom ett vandrarhem i skärgårdsmiljö. Det kan vara Seacab AB på Möja, som med fyra vanliga fartyg och en svävare bedriver båttaxiverksamhet och reguljärtrafik och med detta bidrar till en levande skärgård.

Dessa och alla de andra skärgårdsrederierna bedriver en mycket viktig verksamhet som det finns all anledning att underlätta med bra lagstiftning. För många av dessa rederier skulle ett tonnagebeskattningssystem innebära att de kan utöka och säkerställa sin verksamhet. Det skulle gynna hela skärgårdsutvecklingen och öppna möjligheterna att bo i skärgården året runt, vilket i sin tur skulle bidra till en positiv utveckling för Sverige.

Varför är ni i MP så avogt inställda till att underlätta för den här typen av verksamheter? Vill ni inte att hela Sverige ska leva? Det vill vi sverigedemokrater.

Anf. 35 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! Miljöpartiet och regeringen har lagt fram flera förslag som har underlättat inte minst för fartygsverksamhet på vatten när vi i den budget som vi har lagt fram har sänkt bränsleskatterna för just detta.

Jag tycker att den kritik som kommer från Sverigedemokraterna är grund. Som jag sa i mitt anförande fanns inget av de förslag som Olle Felten från Sverigedemokraterna talar om i den budgetmotion som de lade fram. Det nyvakna intresset för frågan är förstås bra. Jag hade önskat att

det också skulle ha gällt andra former av hållbara transporter, och jag hoppas att den budget som Sverigedemokraterna kommer att lägga fram innehåller något sådant. Men hittills har det varit helt tomt på sådant fram till att vi nu slutgiltigt hanterar ärendet i kammaren.

Anf. 36 OLLE FELTEN (SD) replik:

Fru talman! Rasmus Ling börjar tala om en massa andra saker än just tonnagebeskattning och svensk kustsjöfart. Men det är ju det vi diskuterar nu och inte en massa andra konstiga förslag som inte har med detta att göra.

Min fråga till Rasmus Ling och Miljöpartiet är återigen: Varför vill ni inte stötta ett svenskt tonnagebeskattningssystem som också omfattar den nationella kustsjöfarten och skärgårdstrafiken med de begränsningar som finns i många remissyttranden och som vi också har tagit upp i vår reservation? Varför vill ni inte gynna den svenska kustsjöfarten på det här sättet?

Anf. 37 RASMUS LING (MP) replik:

Fru talman! När vi lägger fram förslaget underlättar vi för svensk sjöfart som är internationellt konkurrensutsatt. Vi får samma villkor som man har i Europas övriga länder. Det tycker jag är bra.

När det gäller att stötta landsbygden och sjöfarten finns det flera olika sätt att göra detta på. I den budget som vi lägger fram för riksdagen kommer det att finnas andra sätt som vi gör det på. Det är en ambition som vi har att fullfölja också under resten av mandatperioden. Vi får se nu om Sverigedemokraterna kommer att lägga fram några sådana förslag, men det har man inte gjort i sina tidigare budgetar.

Anf. 38 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

När jag gick till riksdagen i dag var det precis som för alla andra: Det regnade ute. Jag blir väldigt irriterad när det regnar. Jag tycker att jag är på fel plats, och jag tycker att allting runt omkring är väldigt fel. Jag vet inte om ni är likadana. Men när det gäller tonnageskatten känns det som en solig höstdag. Det är så gött i solen att man inte vill klaga. Man är bara nöjd och hoppas på att ingen förstör den bild som man har inom sig. Så känns det lite grann när det gäller tonnageskatten; man vill bara att den ska komma på plats, och så får vi hantera situationen utefter det sedan.

Sjöfartsnäringen är kapitalintensiv. Därför har skatteregelverken och skattepolitiken stor betydelse för näringens konkurrenskraft. Det är en stor inverkan, som vi inte kan blunda för. Det är något vi måste göra någonting åt eftersom den svenska handelsflottan är missgynnad gentemot andra inom Europa i dagsläget. Vi som kristdemokrater ser en fördel med att nationen Sverige har en stark sjöfart, och vi tror det finns stor tillväxtpotential om en tonnageskatt införs.

Sverige vill som nation i Europa framhäva att vi ligger i framkant när det gäller många olika saker. Vi ska vara där och pusha de andra länderna till nya möjligheter och nya mål. Men när det gäller konkurrenskraften mot andra europeiska länder för företagen är vi oftast Europamästare på att hitta regler och skatter som missgynnar våra svenska företag.

Sverige är det enda sjöfartsland inom EU som saknar tonnageskatt. Med detta har följt en allt mindre handelsflotta. Vi tror att vi i och med det beslut vi har framför oss får möjlighet att vända denna trend. Den svenska sjöfartsnäringen måste ha likadana regler som andra inom EU. Vi tror att det hela nu äntligen kommer att bli åtminstone mer likartat och att vi har en större möjlighet.

En tonnageskatt innebär att rederiernas inkomst fastställs schablonmässigt utifrån fartygens tonnagevolym och inte de faktiska inkomsterna. Tonnaget bedöms vara ett mått på fartygens lastkapacitet och därmed deras intjäningsförmåga. Huvudregeln är att företaget inte behöver göra försäljningar och investeringar i fartyg utifrån skattemässiga överväganden. Med ett tonnageskattesystem är skatten oberoende av företagets resultat ett givet år.

Vi som parti kan givetvis anse att själva finansieringen av tonnageskatten är olycklig, men i dagsläget är det viktigaste och det övervägande målet att få detta på plats och att arbeta utifrån det – det vill säga en solig höstdag.

Att inte införa en tonnageskatt tror vi skulle ha en stor negativ inverkan på antalet handelsfartyg med svensk flagg. Därmed skulle Sverige tappa ännu mer mot andra länder i kraft och kunskap.

Det har tagit för lång tid; det tycker vi nog allihop. Men vi är glada att förslaget finns här, och vi är gärna med och fattar detta beslut.
(Applåder)

Anf. 39 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Äntligen står vi, fru talman och den svenska sjöfarten, nu här några timmar ifrån att trycka på knappen för att den efterlängtrade tonnageskatten kommer att införas i Sverige!

Det hör inte riktigt till vanligheterna att vi moderater står här och gläds över att nya skatter införs. Passa på att njuta, ni på vänsterkanten! Det kanske aldrig händer igen. Detta är en skatt som näringen har längtat efter. Det är en skatt som näringen behöver. Det är en skatt som i stället för att skapa olikheter nu skapar likvärdigheter. Den skapar likvärdiga förutsättningar för en viktig näring. Det har varit en lång hantering av frågan. Vi har hört några av mina företrädare i talarstolen ge lite olika beskrivningar av verkligheten. En del stämmer, en del är överdrivet och en del är lite skarvat.

Jag är glad över att ha jobbat med frågan under många år. Det kunde ha gått fortare; det kan vi vara överens om. Men nu har det gått rätt och riktigt till. Jag är glad över att vi under allianstiden tog initiativet till att göra en ny utredning om tonnageskatten. Den utredning som gjordes i början på 2000-talet mötte kritik från många håll. Den var inte till fyllest. Sedan kunde det ha gått fortare att göra en ny. Men de direktiv som gav den här utredningen förutsättningar handlade inte om *om* en tonnageskatt skulle införas utan om *hur* den skulle se ut för att den svenska sjöfarten skulle kunna främjas.

Sjöfarten är en klassisk näring som hör en handelsnation till. Sjöfarten är mycket historia men också mycket framtid. När godstrafiken på väg och järnväg snart kommer att ha nått sin fulla kapacitet, vad återstår då? Jo, vattenvägen. Vatten är vägen. Därför måste vi se sjöfarten som en strategiskt viktig näring. Vi vet att ungefär tre och ett halvt jobb i land skapas

av ett jobb till sjöss. Det är viktigt att ha en sjöfart och en levande sjöfartsnäring i Sverige, och det finns många skäl till det.

Fru talman! Nu ger tonnageskatten möjlighet för sjöfartsnäringen att få villkor som är likvärdiga konkurrenternas i andra länder. Det finns fläckar i det här förslaget – det är klart att det finns fläckar – som är ganska små. Men det viktigaste just nu när vi står här den 28 september är att tonnageskatten verkligen kommer till. Det kommer att ske en utvärdering. Det kommer att ske en prövning om ett tag, och då kan det mycket väl vara läge att se om det här systemet kanske skulle kunna utvecklas.

Fru talman! Jag skulle vilja säga några ord om varför det är så viktigt med den svenskflaggade sjöfarten. Det innebär givetvis att jobben är kvar i Sverige. Det tror jag att vi alla här tycker är bra. Det innebär också att det blir mer skatteintäkter till Sverige. Det innebär också att svenska villkor på arbetsmarknaden för dem som arbetar i den här näringen kan gälla. Det tror jag att vi tycker är bra. Det innebär också att Sveriges inflytande i den internationella sjöfartsorganisationen IMO blir större, därför att det inflytandet bygger på att man har en egenflaggad flotta, och det är utifrån storleken på den som inflytandet i IMO spelar roll.

Det är ganska små kostnader per år. Vi talar om 45 miljoner kronor. Det finns farhågor att de här kostnaderna ska överstiga intäkterna. Jag vågar slå vad om åtminstone en 20-kronorssedel att det här minsann inte kommer att vara till nackdel för svensk sjöfart. Vi kommer på sikt att ge förutsättningar som gör att vi också skapar framtidstro för den svenska sjöfarten.

Men det räcker inte med tonnageskatten. Vi måste också ha en idé om hur den svenska sjöfarten ska kunna utvecklas, och det är en idé om hur det svenska näringslivet ska kunna fungera.

Alliansen initierade den senaste tonnageskatteutredningen. Jag är tacksam över att regeringen har använt utredningen och gjort en bra proposition av detta. Alliansregeringen initierade också en handlingsplan för sjöfarten som följdes upp av den maritima strategin. Jag är tacksam över att den nuvarande regeringen har fullföljt Alliansens initiativ på det här området. Det tackar också den svenska sjöfarten för, för det här var goda initiativ.

Det går inte att bryta ut tonnageskatten som den enda frågan för svensk sjöfart. Det finns många andra frågor som spelar roll. Det är bra att regeringen har fört den här frågan i hamn.

När det gäller att ompröva det här finns det anledning till att man har lite mjukare skrivningar än vad som var tänkt från början, nämligen grunderna för varför man ska ompröva det hela. Det sägs att om det visar sig att den svenska flottan inte har ökat kan det här tonnageskattesystemet försvinna. Men det finns andra skäl till att den kan minska. Det kan vara dålig lönsamhet. Man kan vara tvungen att avveckla fartyg av andra skäl också, och det måste vara legitimt, för det är fortfarande inte förbjudet att göra dåliga affärer. Det kan vara konjunkturskäl och omvärldsfaktorer. Man kan också ha skiftat verksamhet och gått över från shipping till ren management. Detta är saker som vi måste beakta i utvärderingen, och det finns ingen anledning att måla någonting på väggen som i dag inte är relevant.

Fru talman! Tonnageskatten spelar roll, men det spelar också roll med ett gott näringsklimat och god kompetensförsörjning. Där finns det andra

saker som det här utskottet kommer att få hantera framöver: optioner och skattevillkor.

Jag vill tacka initiativtagarna till Blå tillväxt. Det är Sjöbefälsföreningen, Seko sjöfolk och Svensk Sjöfart. Det började på bistron på ett tåg för några år sedan och slutade i Blå tillväxt. Tack för att ni har varit med och bidragit konstruktivt till det här!

Fler jobb till sjöss ger fler jobb på land, och det behövs mer handel när protektionistiska vindar blåser över världen.

(Applåder)

I detta anförande instämde Cecilie Tenfjord-Toftby (M).

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 11.)

§ 9 Unionstullkodexen och elektroniskt uppgiftslämnande

Skatteutskottets betänkande 2016/17:SkU2

Unionstullkodexen och elektroniskt uppgiftslämnande (prop.

2015/16:175)

föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 11.)

§ 10 Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten i fråga om gruvavfall

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU23

Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten i fråga om gruvavfall (skr. 2015/16:165)

föredrogs.

Anf. 40 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att jag självklart står bakom alla Vänsterpartiets reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 3.

Vi diskuterar här ärendet om Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten i fråga om gruvavfall. Det var en mycket gedigen rapport som Riksrevisionen gjorde i fjol och som just hanterar frågan om de stora mängder avfall som uppkommer från gruvindustrin. Vi ska veta att gruvindustrin ensam är den sektor som producerar absolut mest avfall i Sverige. Den står för 80 procent av den totala svenska avfallsproduktionen. Därför tycker jag att den här granskningen från Riksrevisionen är mycket viktig. Vi från Vänsterpartiet har tagit fasta på en del av Riksrevisionens viktiga och angelägna förslag. Jag återkommer till dem.

Prot. 2016/17:10
28 september

*Ett svenskt tonnage-
beskattningssystem*

*Riksrevisionens
rapport om ekono-
miska risker för staten
i fråga om gruvavfall*

Den här diskussionen förs i ett sammanhang då gruvindustrin och malmproduktionen slår nya rekord i Sverige. Nya gruvor öppnas – visserligen läggs vissa andra ned – och koncessioner för att prospektera efter nya fyndigheter ges på löpande band av vår myndighet Bergsstaten.

Vi i Sverige har de lägsta avgifterna och skatterna för gruvindustrin i den utvecklade världen. Vår mineralavgift är bara 2 promille av det landade värdet. Det här har till exempel konstaterats i en jämförelse som Världsbanken gjorde för ett tag sedan. Vi från Vänsterpartiet tycker att det är uppenbart att gruvindustrin i Sverige måste ta ett mycket större ansvar. Det tycker vi av flera skäl. Vi tycker det av sociala och arbetsmarknads-politiska skäl. Vi vill inte ha en industri som är fly-in/fly-out, som är här för snabba vinster och sedan drar härifrån – en industri som inte investerar i lokalsamhället utan bara är ute efter kortsiktig vinst.

Vi vill ha långsiktiga och hållbara investeringar, och vi tror också att vi genom att ställa rätt former av ekonomiska och miljömässiga krav på den här branschen kan få ett större ansvarstagande. Vi tycker inte att den så kallade mineralstrategin som den tidigare borgerliga regeringen presenterade räcker på långa vägar.

Riksrevisionen sätter fokus på några viktiga saker, och det gäller vem som ska ta det ekonomiska ansvaret för de stora ingrepp i miljön som gruvverksamhet innebär.

Som jag sa tidigare står gruvverksamheten för de i särklass största avfallsmängderna som produceras i Sverige. Riksrevisionen konstaterar att under de senaste 40 åren har avfallet från just gruvindustrin ökat lavinartat.

Även om det sägs att branschen ska ta det ekonomiska ansvaret för att återställa och sanera efter en gruvverksamhet är det inte helt självklart att den gör det, tvärtom. Ofta skickas fakturan till staten och till oss skattebetalare.

Som exempel kan nämnas Blaikendagbrottet i Västerbotten. Den gruvan öppnades för ungefär tio år sedan för att man skulle bryta bland annat zink, guld och bly. Gruvan öppnades av ett företag som hette Scanmining. Ganska snart därefter gick det bolaget i konkurs och blev uppköpt av ett annat bolag som i sin tur gick i konkurs för ungefär fem år sedan.

Nu kan det konstateras att det inte finns några pengar kvar för att återställa efter de stora ingrepp som har skett i miljön och en näraliggande sjö. Advokat Jan Lindahl uttalade i media för några månader sedan: När det kommer till den slutliga efterbehandlingen är det staten och skattebetalarnas pengar som kommer att användas.

Så där ser det tyvärr ut i flera fall i Sverige. Vi i Vänsterpartiet menar att det beror på att lagstiftningen är alldeles för tam.

Vi i Vänsterpartiet har ett antal förslag som är baserade på det som Riksrevisionen tar upp.

För det första vill vi se en långsiktig branschfinansierad fond för just efterbehandling och sanering. Fonden ska också användas för kontroll av det avfall som gruvindustrin producerar. Då uppfyller man det som sägs i vår miljölagstiftning, nämligen att det är förorenaren som ska betala. Om branschen går ihop och satsar pengar i en fond finns det en säkerhet i de fall där det är oklart vem som ska betala.

För det andra anser vi att miljöbalken behöver stärkas. Vi i Vänsterpartiet skulle vilja se att det är miljöbalken som ska vara styrande när det

gäller tillstånd och de krav som ställs på gruvindustrin. Minerallagen borde alltså införas i miljöbalken.

Om miljöbalken kan justeras så att det ställs krav på ekonomisk säkerhet på bolagen och deras eventuella dotterbolag när de öppnar en gruva får vi också en extra garanti för att det rör sig om seriösa aktörer och inte om några kortsiktiga lycksökare. Ett annat av våra förslag är alltså att miljöbalken ska justeras så att det ställs krav på ekonomisk säkerhet.

För det tredje vill vi att det ska ställas högre krav på tillståndsgivarna när det gäller så kallade bearbetningskoncessioner, alltså när ett bolag får provborra efter malmfyndigheter. I dag ges det tillståndet på ganska lösa boliner och på löpande band av Bergsstaten. Bergsstaten borde kunna gå in och ställa krav på att man ska budgetera för kostnader för avfallshantering och efterbehandling.

Vi förstår att det inte är så enkelt att ange en exakt summa som bolagen ska fondera, men man måste ta höjd för att det ska finnas en ekonomisk säkerhet redan på provborrningsstadiet. Det tror jag att alla seriösa aktörer skulle förstå, om man ställde dessa krav.

Detta skulle också vara ett sätt att sålla bort de kortsiktiga, oseriösa lycksökarna så att de som är ute efter långsiktiga och hållbara investeringar blir kvar.

Detta framgår av vår reservation 3 som jag yrkar bifall till.

Avslutningsvis vill jag understryka det krav som vi från Vänsterpartiet har lyft fram vid ett flertal tillfällen, nämligen att vi vill att mineralavgiften ska höjas från dagens 2 promille till 10 procent. Dessa pengar ska gå tillbaka till regionen, till staten och även till andra som påverkas av gruvbrytningen. Pengarna ska självklart också gå till markägarna.

Genom att mineralavgiften höjs kommer vi i Sverige ur det bottenräsk som vi nu befinner oss i. Vi har de lägsta avgifterna och skatterna i hela den utvecklade världen för gruvbrytning och mineralutvinning. På det sättet skulle man få in mer pengar som kan investeras i en mängd viktiga verksamheter.

Anf. 41 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! Kristdemokraterna är ett parti som bygger sin politik på några viktiga grundpelare, bland annat människovärdesprincipen om alla människors lika och unika värde, subsidiaritetsprincipen som handlar om beslut på rätt nivå, och vårt ansvar för framtiden genom den så kallade förvaltarskapsprincipen.

Vi har ett ansvar för att förvalta, bruka och bevara, i stället för att slita, slänga och förbruka. Allt vi gör påverkar både samtid och efterkommande. Det gäller samhällets alla områden, men kanske framför allt synen på samhällsekonomin och miljön.

Kristdemokraterna vänder sig mot de avigsidor i konsumtionssamhället som lett till en materialistiskt inspirerad slit-och-släng-filosofi, vilket lett till en oansvarig hushållning med förgiftning av luft, vatten och mark som följd.

Vi har i vårt land fyra viktiga basnäringar där just gruvdrift ingår tillsammans med jordbruk, fiske och skogsbruk. Dessa fyra basnäringar har varit avgörande för vårt lands materiella välstånd och tillväxt.

Prot. 2016/17:10
28 september

*Riksrevisionens
rapport om ekono-
miska risker för staten
i fråga om gruvavfall*

Fru talman! Det betänkande som riksdagen nu ska besluta om handlar om ekonomiska risker för staten i samband med gruvavfall. Gruvnäringen är viktig för Sverige – det vill jag slå fast – men den medför dessvärre ofrånkomligen olika former av negativ miljöpåverkan.

Riksrevisionen har i en granskning kommit fram till att systemet med ekonomiska säkerheter för gruvverksamhet inte i tillräcklig utsträckning minimerar riskerna för att staten och därmed skattebetalarna ska behöva bekosta nödvändig efterbehandling av nedlagda gruvor.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att bland annat utreda en långsiktig branschfinansiering av efterbehandling, kontroll och tillsyn av nedlagda gruvor när ställda ekonomiska säkerheter inte räcker till. Den genomgång av de ekonomiska säkerheterna för gruvverksamhet som Riksrevisionen har gjort visar att det utfärdade säkerhetsbeloppet uppgår till ca 2,7 miljarder kronor.

Riksrevisionens utgångspunkt är att en lönsam gruvverksamhet förutsätter att fyndigheten kan bära även kostnader för avfallshantering och efterbehandling av området, vilket egentligen borde vara självklart. Detta prövas inte i dag i samband med Bergsstatens prövning av ansökan om bearbetningskoncession.

För att minska risken för att staten och därmed skattebetalarna ska tvingas bekosta utgifter för efterbehandling, menar vi att regeringen borde överväga författningsändringar för att förtydliga att Bergsstatens prövning av bearbetningskoncession även ska innefatta kostnader för avfallshantering och efterbehandling.

Regeringen skriver i sitt svar på Riksrevisionens rapport att man inte gör bedömningen att en tidigare prövning av dessa kostnader skulle bli mer ändamålsenlig än dagens prövning. Vi kristdemokrater ser tvärtom en möjlighet att tidigt ställda krav på ekonomiska säkerheter kan bidra till en sällning av aktörer som vill verka i gruvbranschen.

Genom att det från början står klart vid ansökan om bearbetningskoncession att företaget kan betala för avfallshantering och efterbehandling, och inte som nu i samband med prövning av miljö tillstånd enligt miljöbalken, skulle statens egna kostnader kunna minimeras.

Även när endast prospektering genomförts finns behov av återställning. Bland annat är det viktigt att inte kvarlämnade borrhål läcker ut gifter eller att – något som också har förekommit – kvarglömda rör sticker upp ur marken, eftersom det kan skada människor och djur. Detta brister i nuläget. Kravet på och uppföljningen av återställning efter prospektering bör därför skärpas.

Vi har två reservationer. Jag står naturligtvis bakom båda dessa, men för tids vinnande yrkar jag bifall enbart till reservation 4 om Bergsstatens prövning.

Anf. 42 MARIA STRÖMKVIST (S):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet.

Vi diskuterar nu gruvnäringen. Gruvnäringens villkor är en fråga där tre viktiga politikområden möts, nämligen politiken om att landsbygden ska leva, näringspolitiken och miljöpolitiken.

Sverige är ett fantastiskt land med en storslagen natur och enorma kontraster. I dag bor drygt var tredje person på landsbygden. En växande landsbygd med goda möjligheter till jobb och välfärd är en grundförutsättning för tillväxt i hela landet. Och det finns en vilja och potential i den svenska landsbygden. Här finns starka positiva krafter som vi måste ta till vara. Detta var Socialdemokraternas inriktning före valet 2014, och det är regeringens inriktning efter valet.

Arbetslösheten på landsbygden är högre än i städerna. Människor tvingas söka sig bort från de mindre orterna för att söka jobb. Detta känner vi alla till, men vi vet också att politik kan göra skillnad. Regeringen gör nu ansträngningar för att ta fram en samlad landsbygdspolitik, brett och politiskt förankrad.

Vi socialdemokrater vill se ett Sverige där vi samlas för att bygga samhället och utveckla den svenska modellen. I den ställer vi krav på varandra och hjälps åt över hela landet. Där går konkurrenskraft och anständighet hand i hand.

Regeringen har som mål att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Då behövs landsbygden. Regeringen arbetar med en strategi för en nyindustrialisering av Sverige. Vi satsar på vägar, järnvägar och bredband. Vi vill säkra kunskapsförsörjningen till företag på landsbygd genom fler platser på vuxenutbildning samt universitet och högskolor i hela landet. Vi socialdemokrater har en politik för att hela landet ska bli bättre att leva i. Vårt fokus riktas på mer samarbete och investeringar för framtiden så att svenska företag kan växa och anställa. Med fler jobb får vi också råd med en välfärd att vara stolta över.

Gruvnäringen är en strategiskt viktig framtidsbransch med stor utvecklingspotential. Mineralutvinning är en stor del av Sveriges exportvärde och finns främst på landsbygd. Sverige är en ledande gruvnation i Europa. Dessutom är en stor del av den avancerade teknologi som används av näringen utvecklad av svenska bolag och forskare.

För att möjliggöra fortsatt expansion och fler jobb krävs en rad åtgärder. Regeringens ambition är att Sverige ska fortsätta att stå starkt som gruvnation och vara ett föregångsland för en miljömässigt hållbar gruvnäring och avfallshantering. Vi behöver bygga ut infrastrukturen, ge mer utbildning och förbättra forskningsresurserna. Detta är några områden där det behövs insatser, och där har regeringen börjat leverera.

Vi socialdemokrater anser att om Sverige ska kunna tillgodogöra sig utvecklingen i gruvnäringen krävs ett helhetsgrepp, vilket också innefattar berörda kommuners förutsättningar att hantera de väldiga möjligheter men också tuffa utmaningar som detta innebär.

Det vi behandlar här i dag är alltså det svar som regeringen lämnat på Riksrevisionens granskning av om det nuvarande systemet med ekonomiska säkerheter för gruvverksamhet minimerar risken för att staten ska behöva bekosta efterbehandling av nedlagda gruvverksamheter. Det handlar om grundprincipen att förorenaren ska betala och, i det här fallet, inte skattebetalarna. I grunden är det också en fråga om den fria företagsamheten och den fria konkurrensen. Staten och skattebetalarna ska inte subventionera företagsverksamhet eftersom den fria marknaden då blir rubbad. Men det handlar som sagt också om landsbygdens överlevnad och om näringspolitik. Vi måste ju ha ett system som hjälper, inte stjälper.

Fru talman! Riksrevisionen har kommit med en del kritik, och regeringen håller faktiskt med på det stora hela. Riksrevisionen säger att det finns problem när man slår fast storleken på de ekonomiska säkerheterna, i bevakningen av säkerheter och i miljötillsynen över gruvverksamheter.

Enligt Riksrevisionen får dessa problem tillsammans effekten att det nuvarande systemet med ekonomiska säkerheter för gruvverksamhet inte minimerar riskerna tillräckligt. Risken är att staten, och därmed skattebetalarna, får stå för efterbehandlingen av nedlagda gruvor.

Vi kan konstatera att gruvorna står för en mycket stor del av avfallet i Sverige och att mängden gruvavfall har ökat kraftigt i Sverige de senaste åren. Det här beror ju på både ökad brytning och minskade metallkoncentrationer i de malmer som bryts. Trots stora mängder avfall och betydande miljöpåverkan saknas det, enligt Riksrevisionen, en långsiktig strategi för hantering av gruvavfall och bedömning av åtgärder för efterbehandling.

Fru talman! Jag tänker inte använda min talartid till att gå igenom de tekniska detaljerna i Riksrevisionens granskning. Jag kan dock konstatera att de motioner som har kommit in med anledning av den här granskningen faller ganska platt när man läser regeringens svar.

Regeringen har ju sagt att den i de stora delarna ska göra precis det som Riksrevisionen har krävt. I några delar menar regeringen att Riksrevisions analys inte är helt uppdaterad.

När det gäller Kristdemokraternas motionsyrkanden genomförde ju den tidigare borgerliga regeringen en stor förändring av minerallagen som trädde i kraft så sent som den 1 augusti 2014. Jag har ingen större insyn – faktiskt ingen alls – i hur processen mellan de borgerliga partierna gick till, men det känns lite märkligt att Kristdemokraterna nu lägger fram yrkanden som borde ha tagits om hand i processen mellan de fyra partierna.

Fru talman! Vi har att ta ställning till ett svar från regeringen på Riksrevisionens kritik till handlingarna. Regeringen håller i stora stycken med Riksrevisionen. Regeringen har bland annat i budgetpropositionen konstaterat att den avser att se över finansieringen av hanteringen av gruvavfall och efterbehandling vid nedlagda gruvor.

Det är så det ska gå till när det fungerar som bäst. Revisorerna hittar ett problem. Regeringen håller med och gör något åt det.
(Applåder)

Anf. 43 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag har två frågor till Maria Strömkvist.

Du sa, Maria, att våra motioner i detta ärende faller ganska platt. Jag tycker tyvärr att utskottsmajoritetens svar faller ganska platt, eller kommer i varje fall till korta, i vissa viktiga frågor.

Det första rör Bergsstatens tillstånd för provborrning. Jag tycker att det i detta fall är uppenbart att Bergsstaten ger många sådana tillstånd, och det går väldigt fort när man ger dem. Man ställer dock inga ekonomiska krav på den som får tillstånd att borra i marken och sedan kanske öppna en gruva vad gäller att återställa miljön.

När jag läser ert svar tycker jag ärligt talat att det känns rätt krystat. Vad ni säger är att det är svårt att bedöma hur stor en ekonomisk garanti ska vara, alltså hur mycket pengar dessa företag ska fondera. Det kan jag hålla med om: Det är svårt att säga en exakt summa.

Men kan vi inte vara överens, Maria, om att det vore bra att ställa ekonomiska krav på dem som provborrar i vår svenska berggrund? Skulle vi inte på så sätt kunna sålla ut de bolag som är ute efter snabba pengar och kortsiktiga vinster men som inte tar något som helst miljöansvar eller socialt ansvar? Vi vet att det finns sådana aktörer i denna bransch. Detta var min första fråga.

Min andra fråga gäller det faktum att vi i Sverige har världens lägsta mineralavgift. Den är löjligt låg: 2 promille av värdet på det man plockar upp ur berggrunden. Vi i Vänsterpartiet vill höja den. Vi tycker att det är dags att denna industri ska betala för det som man plockar upp.

Ni svarar bara att ni inte vill föregripa regeringens beredning. Men vad är det då egentligen som regeringen bereder? Det skulle jag vilja veta.

Anf. 44 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Fru talman! Som det står i regeringens skrivelse har regeringen ”påbörjat ett arbete för att utreda och analysera förutsättningarna för nya modeller för kostnadstäckning”. Regeringen gör också bedömningen att ”det krävs en fördjupad analys”. Där är man väl inte riktigt överens med Riksrevisionen, som borde ha uppdaterat sin analys utifrån de olika förutsättningarna och det som hänt över tid.

Regeringen jobbar med detta. Utgångspunkten i analysen är dagens lagstiftning, som innebär att förorenaren betalar. Det är det som är grunden.

Men det är inte så enkelt som att Bergsstaten bara kan lägga på detta. Det är det som är problematiken. I så fall kanske Bergsstaten skulle ha någon enkel modell för det.

Det som är den stora skillnaden mellan oss är väl att det handlar om 10 procent i stället för 2 promille. Man kommer ju inte att kunna ha någon gruvverksamhet i landet med Vänsterpartiets förslag. Vi socialdemokrater och regeringen tycker att gruvverksamheten är otroligt viktig för landet.

Anf. 45 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tycker inte riktigt att jag fick svar på mina frågor.

Det första jag vill säga är att vi vill ha gruvverksamhet i Sverige. Men vi vill ha seriösa aktörer. Jag trodde att det också skulle ligga i Socialdemokraternas intresse att vi får aktörer som är ute efter långsiktiga, hållbara investeringar som är viktiga för att skapa bra jobb på plats där gruvorna finns, inte fly-in/fly-out, och som dessutom tar ansvar för miljön. Vi ser att det finns en extremt stor förbättringspotential i det här avseendet.

Jag tycker inte att Maria Strömkvist svarar på min fråga. När Bergsstaten ger tillstånd för en provborring ska aktörerna som går in kunna visa upp att de har ekonomisk kostnadstäckning för att ta miljöansvar för avfallet och bearbetningen efter det ingrepp de har gjort i miljön. Vad är egentligen problemet med att vi lagstiftar om det, Maria Strömkvist?

Min andra fråga rör höjning av mineralavgiften. Inte tror jag att all gruvindustri skulle lägga ned i Sverige bara för att vi får en mineralavgift som fortfarande skulle ligga en bra bit under avgiften i väldigt många andra jämförbara länder. Knappast! Jag tror snarare att det blir så att vi behåller de seriösa aktörerna, som vill betala avgift och göra rätt för sig. Jag ställde en konkret fråga. Ni säger i svaret att ni inte vill föregripa regeringens beredning. Men då vill jag veta: Vad är det regeringen bereder?

Avser regeringen att komma tillbaka med ett förslag om höjd mineralavgift i Sverige? Det är det som vi föreslår i vår reservation, och det är det som ni svarar på.

Anf. 46 MARIA STRÖMKVIST (S) replik:

Fru talman! Återigen: Sverige ska vara ett föregångsland för en hållbar utveckling inom gruvindustrin, och vi måste då också ge gruvindustrin möjligheten. Med en mineralavgift som är så hög som 10 procent tror vi inte att det skulle vara möjligt för de nya företagen att komma.

När det gäller prövningarna från Bergsstaten vet jag från min kommun att de prövningar som görs innan man ens får tillstånd att provborra är mycket mer seriösa i dag. Det är hårdare krav. Men att säga att man ska ha en plan för hur man ska betala när man inte ens vet om man kommer att ta upp någon malm är bekymmersamt. Det är väl också det som regeringen nu bereder: hur man ska synka ihop de här två processerna.

Anf. 47 ANDERS FORSBERG (SD):

Fru talman! Vi i Sverigedemokraterna ställer oss bakom miljö- och jordbruksutskottets ställningstagande angående Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten i fråga om gruvavfall. Men vi vill också passa på att lyfta fram behovet av översyn av den så kallade mineralersättningen.

Sverige har, som alla vet, rikliga förekomster av mineraler, och gruvnäringen är mycket betydelsefull för vissa regioner och för Sverige som helhet och som nation. Vi i Sverigedemokraterna ser landets mineralresurser som det svenska folkets tillgångar och anser därför att det är rimligt att det värde som dessa tillgångar genererar ska komma svenska medborgare till godo.

Vi vill här påminna om den grundläggande uppfattning som vi redan tidigare gett uttryck för om översyn av mineralersättningen. I en reservation i näringsutskottets mineralpolitiska betänkande 2015/16:NU14 har Sverigedemokraterna tidigare i år anfört att mineralersättningen bör reformeras. Genom den nuvarande konstruktionen får staten en alldeles för liten andel av det värde som gruvnäringen genererar, samtidigt som staten tvingas stå för de tunga investeringarna i bland annat infrastruktur men också ta ansvar för efterarbete och olika miljöskador som kan uppkomma. I vårt särskilda yttrande anför vi att staten och gruvnäringen har ett gemensamt intresse i dessa frågor. En reformerad mineralersättning skulle kunna vara en del i att underlätta för staten att bedriva en mycket aktivare gruv- och mineralpolitik.

Fru talman! Enligt vår uppfattning bör mineralersättningen höjas från nuvarande 2 promille till 5 procent. Markägarens andel bör kvarstå på den nuvarande nivån, medan resterande del ska tillfalla staten. Vidare anser vi att statens andel av mineralersättningen ska placeras i en fond och öronmärkas för satsningar främst på att stimulera utveckling och sysselsättning på landsbygden för dem som är direkt eller indirekt berörda av gruvnäringen.

En livskraftig gruv- och mineralnäring utgör en viktig hörnsten för en levande landsbygd och utgör grunden för en Sverigevänlig politik för hela landet.

Anf. 48 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag har två frågor angående Anders Forsbergs anförande.

Anders! Du hörde säkert när jag berättade om Blaikengruvan i Västerbotten, som gick i konkurs bara ungefär fem år efter att den hade startat. Nu skickas fakturan till staten och till oss skattebetalare. Saneringen kommer troligen att bli dubbelt så dyr som man tidigare har trott, ungefär 300 miljoner kronor. Tycker inte, fru talman, Sverigedemokraterna att det vore en bra idé att ställa krav på att de här bolagen ska ha en långsiktig branschfinansiering, så att de har pengar för att ta miljöansvar i de fall då det är oklart vem som ska betala för saneringen? Vi har föreslagit detta i det här betänkandet, men Sverigedemokraterna går emot det. Det tycker jag rimmar helt falskt med det som Anders Forsberg just sa från talartribunen om att gruvindustrin måste ta ansvar.

Kopplat till det vill jag också fråga om inte Sverigedemokraterna tycker att det är rimligt att Bergsstaten, den myndighet som ger tillstånd för provborring, ska kunna ställa krav på ekonomiska garantier hos de bolag som går in, så att vi vet att det finns pengar för att sanera och återställa efter de ingrepp som har gjorts i miljön. Jag frågade om detta tidigare också. På så sätt tror jag att vi skulle kunna sälla ut oseriösa aktörer och ha kvar de seriösa aktörerna. Tror inte Sverigedemokraterna det? Varför kommer ni att rösta mot de här förslagen nu i eftermiddag?

Anf. 49 ANDERS FORSBERG (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar Jens Holm för frågorna.

När det gäller den specifika gruvan var det väl så att det var en riktig soppa som bara blev värre. Blandar man i ännu fler dåliga ingredienser i soppan blir det ännu sämre. Men det är väl uppenbart att den här gruvan påverkades starkt av framför allt mineralpriser och kanske en övertro på investeringarnas lyckosamhet.

Som jag nämnde i mitt huvudanförande står vi bakom Riksrevisionens rapport. Vi står bakom de förslagen och även de svar som har kommit. Framför allt tycker jag att det ska lyftas fram att en del av denna politik faktiskt genomförs redan i dag i många delar. Sedan är det väl också så att man måste avvakta de förslag som kommer. Vi fann inte i det här läget någon anledning att gå in och anmärka på de delarna.

Sedan tycker jag att Vänsterpartiet lyfter fram en del intressanta aspekter – just detta med att säkra miljön och tillräckliga ekonomiska medel för att kunna täcka för miljöförluster och så vidare. I princip håller vi alltså med, men vi ansåg i detta läge inte att det var tillräckligt för att avvika från det förslag från utskottet som låg på bordet.

Anf. 50 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tycker att Anders Forsbergs svar ganska väl illustrerar hur Sverigedemokraterna bedriver politik i dagens Sverige. Man säger hela tiden ”å ena sidan, å andra sidan, å andra sidan, å ena sidan”, men vad är det konkret man vill göra? Här finns det ett antal skarpa förslag om att ställa miljökrav och sociala krav med ekonomiska garantier på dessa bolag som etablerar sig i Sverige. Många av dem är tyvärr ute efter snabba vinster och vill inte ta ett samhällsansvar. Då säger Anders Forsberg ”ja, det här är vällovliga förslag, det här är bra saker som vi egentligen håller med

Prot. 2016/17:10
28 september

*Riksrevisionens
rapport om ekono-
miska risker för staten
i fråga om gruvavfall*

om”, men ni tänker inte rösta för dem nu om några timmar. Det tycker jag är märkligt.

Jag tycker att det är bra att Sverigedemokraterna driver kravet på en höjd mineralavgift, men man har det som ett särskilt yttrande i betänkandet. Man väcker ingen motion med ett skarpt krav om det nu när man har chansen, för det är nu vi har betänkandet öppet.

Jag vill därför återigen fråga Anders Forsberg: Tycker du verkligen inte att detta är tillräckligt bra förslag för att ställa krav på de aktörer som vill etablera sig i Sverige genom att kräva ekonomiska garantier så att miljön, sjöar, marken och skogen inte förstörs för tiotals eller kanske hundratals år framöver, som vi tyvärr har sett exempel på? Om ni tycker så borde ni rösta för de här förslagen.

Anf. 51 ANDERS FORSBERG (SD) replik:

Fru talman! Jag tackar för Jens Holms illustrativa efterhärming av mig.

När det gäller mineralersättning ska det främst hanteras i det mineralpolitiska betänkandet; det tror jag att Jens Holm också vet. Detta hanteras ju inte främst i miljö- och jordbruksutskottet utan framför allt i näringsutskottet.

Men när det gäller det som ligger på bordet och som vi hanterat i dag och ska diskutera måste man ändå utgå från vad det är vi debatterar, nämligen de ekonomiska riskerna för staten. Vi väljer att lämna ett särskilt yttrande om de andra delarna därför att vi tycker att det är intressant att lyfta fram dem, men det är främst de frågorna som ska hanteras.

När det sedan gäller huruvida vi bedriver en företagar- eller en industripolitik är jag övertygad om att Sverigedemokraterna bedriver en mycket bättre företagar- eller industripolitik än Vänsterpartiet. Det tror jag är ganska uppenbart för de flesta av Sveriges medborgare.

Anf. 52 STINA BERGSTRÖM (MP):

Fru talman! I dag debatterar vi Riksrevisionens rapport om statens ekonomiska risker i fråga om gruvavfall. Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

”Två fartkameror och en skattehöjning – det fick vi av gruvan.” Vi var nog många som bänkade oss framför tv:n i går för att se starten av Po Tidholms serie *Resten av Sverige*. Speciellt intressant för dagens debatt var inslaget om Tapuligruvan utanför Pajala. Där intervjuades kommunpolitiker, tjänstemän och andra kommuninvånare. Citatet om fartkamerorna och skattehöjningen kom från författaren och Pajalabon Mikael Niemi.

I januari 2013 besökte jag Pajala. Brytningen av järnmalm, som då pågått i några månader, hade gett framtidstro i bygden. Flyttströmmarna hade vänt. Kommunen satsade 60 miljoner i nya bostäder, och regeringen anslog extra pengar för att förstärka vägen från Svappavaara för de tunga långtradarna. I riksdagen debatterade vi om vägen skulle elektrifieras eller om en järnväg skulle byggas till Pajala.

I december 2014 gick gruvan i konkurs. Husen står nu tomma, och slagghögarna ligger övergivna. Och vilka får vara med och betala för drömmen om gruvan? Jo, det får skattebetalarna i Pajala och resten av landet. Vi får också betala för hanteringen av gruvavfallet, trots de krav på

ekonomisk säkerhet som ställdes på bolaget Northland Resources när de fick tillstånd att börja bryta.

Fru talman! Gruvverksamhet och annan mineralutvinning har varit och är av stor betydelse för Sverige. Vår ekonomiska utveckling har i hög grad varit baserad på exploatering och förädling av inhemska råvaror som malm, skog och vattenkraft. Men utvinningen har också orsakat och orsakar stora ingrepp och skador på naturen och hälsorisker för människor.

En framtidsorienterad och hållbar mineralpolitik måste bygga på en helhetssyn som omfattar inte bara drömmen om pengar och arbetstillfällen utan också påverkan på naturen, samhället och relationen samhälle–natur, i Sverige och i resten av världen.

Därför välkomnar Miljöpartiet Riksrevisionens granskning. Den belyser flera problem med gruvindustrin i Sverige och föreslår en rad viktiga förändringar. Det handlar om bättre och säkrare finansieringslösningar, moderna metoder för att ta hand om avfallet och utökad klassificering av gruvavfall med farliga egenskaper.

Fru talman! Regeringens ambition är att Sverige ska vara ett föregångsland för en miljömässigt hållbar gruvnäring och avfallshantering. Regeringen är i sin skrivelse tydlig med att kostnaderna för efterbehandling och hantering av avfall från gruvverksamhet inte ska belasta staten och skattebetalarna. Regeringen har också redan vidtagit en rad åtgärder med anledning av skrivelsen.

Bland annat har man påbörjat ett arbete kring vilka insatser eller åtgärder som behövs för att säkerställa att det finns tillräckliga ekonomiska säkerheter. En bransch- eller försäkringslösning är något som Miljöpartiet sedan tidigare har föreslagit ska utredas. Men det kan säkert finnas även andra sätt att se till att kostnaderna hamnar där de ska enligt principen om att förorenaren betalar, det vill säga hos gruvbolagen och inte hos skattebetalarna.

Hur bolagen tar hand om gruvavfallet är en stor och viktig fråga, fru talman. Hela 83 procent av Sveriges uppkomna avfallsmängd utgörs av utvinningsavfallet från gruvindustrin. Det är nödvändigt att finna alternativa användningsområden för gruvavfallet. Det kan till exempel återanrikas eller användas som ballastmaterial inom infrastruktur och samhällsplanering. Regeringen uppdrog därför i april i år åt Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning, SGU, att tillsammans ta fram en långsiktig strategi för hantering av utvinningsavfall och göra en bedömning av åtgärder för efterbehandling med beaktande av alternativ användning av utvinningsavfall.

Detta är ett steg mot en mer cirkulär ekonomi. Ett annat för Miljöpartiet viktigt steg mot en cirkulär ekonomi är att vi i högre grad återvinner mineraler och andra naturresurser, bland annat från våra bebyggda miljöer. Här finns stora mängder metaller att återanvända – ämnen i produkter och anläggningar som inte längre används utan som bara ligger kvar.

Ett exempel är alla nedgrävda uttjänta kablar som innehåller bly och koppar från före detta Banverket och Telia. Vår lagstiftning innehåller inte några krav på att plocka upp dessa fyndigheter för återanvändning. Det finns också oklarheter kring vem som har rätt att ”bryta” dessa mineraltillgångar och hur värdet ska fördelas. Miljöpartiet menar att regeringen bör vidta åtgärder för att underlätta denna så kallade urban mining och andra sätt att återanvända metaller och övriga naturresurser i vårt land.

Prot. 2016/17:10
28 september

*Riksrevisionens
rapport om ekono-
miska risker för staten
i fråga om gruvavfall*

Detta säger jag som en utvikning, fru talman, för dagens debatt handlar ju om gruvavfallet. Men jag vill ändå passa på att understryka att Miljöpartiet driver flera förslag för en hållbar mineralpolitik. För den intresserade finns de sammanfattade i en riksdagsmotion med just namnet *En hållbar mineralpolitik*, som vi lämnade in under förra mandatperioden.

Men, fru talman, låt mig gå tillbaka till betänkandet och skrivelsen.

Regeringen konstaterar i sin skrivelse, i likhet med Riksrevisionen, att arbetet med klassificering av visst utvinningsavfall som farligt avfall bör prioriteras. Vissa typer av sulfidhaltigt gråbergsavfall kan till exempel generera giftigt, cancerframkallande och ekotoxiskt lakvatten som även kan vara giftigt för människor vid direktexponering. Ibland finns också radioaktiva ämnen och tungmetaller i avfallet. Riksrevisionen uppmärksammar i sin rapport att en stor del av gruvavfallet har farliga egenskaper men att bara en liten del av avfallet faktiskt klassificerats som farligt. Detta har nu regeringen gett Naturvårdsverket i uppdrag att åtgärda.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens rapport är några steg i riktning mot en miljömässigt hållbar gruvnäring och avfallshantering.

Glädjande är också att vi nu ser steg i rätt riktning även på andra håll. Ett exempel är Högsta förvaltningsdomstolens beslut angående brytning av sällsynta jordartsmetaller i Norra kärr, norr om Gränna. Det stärker skyddet av Natura 2000-områden i Sverige och är ett viktigt prejudikat som jag hoppas blir vägledande i framtiden.

Ett annat exempel är att Havs- och vattenmyndigheten besluta om att peka ut 28 anläggningar som riksintresse för vattenförsörjning. Det rör sig om områden med anläggningar från norr till söder i Sverige som tillsammans försörjer över 6,1 miljoner personer med dricksvatten. Myndighetens beslut gör att dricksvattenförsörjningen får samma status som andra viktiga samhällsfunktioner.

Ett tredje exempel, och något som Miljöpartiet kämpat för i många år, är regeringens beslut att skydda områdena kring Bästeträsk och Ojnare på Gotland. Det är ett steg mot en bättre balans mellan miljö- och produktionsintressen och ett tecken på en politisk insikt om vikten av att värna vårt dricksvatten. Jag hoppas att den insikten också kommer att finnas när frågan om försvarets skjutövningar över Vättern når regeringens bord. Redan i dag är det mer än en kvarts miljon människor som får dricksvatten från Vättern, landets största dricksvattentäkt.

Fru talman! Som miljöpartist är jag stolt över att den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen är överens om att Sveriges gruvnäring ska vara miljömässigt hållbar, att miljökraven för prospektering och provborrning nu successivt kommer att förbättras och att hänsyn också ska tas till lokala näringar, liksom att vi inte öppnar upp för utvinning av uran, olja eller gas.

Ett modernt, hållbart samhälle överexploaterar inte jordens resurser. Vi har ingen rätt att lämna över en sämre värld till nästa generation. Det finns inga oändliga resurser av metaller. Vi måste i första hand återanvända dem vi redan brutit, och när vi bryter nytt ska vi göra det med hänsyn både till naturen och till kommande generationer. Och vi ska se till att den som bryter också ska betala för att ta hand om avfallet på ett riktigt sätt.

Anf. 53 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag håller med om mycket av det som Stina Bergström sa. Jag talade om Blaikengruvan i Västerbotten. Stina Bergström talar om Northland Resources nedläggning av sin gruva i Pajala. Det är två exempel på samma problem: företag som har kortsiktiga intressen och inte tar ansvar för lokalsamhället eller miljön.

Riksrevisionen har gjort en granskning där man kommer med många förslag till hur vi ska kunna få en mer robust lagstiftning. Stina Bergström talar om att vi tar steg i rätt riktning, men jag tycker att det är myrsteg. Det mesta handlar om att regeringen fortfarande utreder en mängd saker.

Det gäller till exempel vårt konkreta förslag om en branschfinansiering, som är baserat på vad Riksrevisionen säger, så att industrin ska ta ett gemensamt ekonomiskt ansvar. Då får vi inte fler fall som dem med Blaiken eller Northland Resources, utan det ska finnas en fond som ytterst går in när det är oklart vem som ska ta ansvaret. Där säger ni bara att det krävs fördjupad analys.

Det gäller också krav på ekonomiska säkerheter vid provborrning. Där är ert svar att det är svårt att bestämma summan. Ja, det är svårt, men kan vi inte vara överens om principen i alla fall? Vi vill ha ekonomiska garantier för att man ska återställa miljön inskrivna i miljöbalken, men ni tycker att nuvarande lagstiftning är tillräcklig.

Stina Bergström, detta tycker jag inte räcker. Jag måste faktiskt fråga: Varför gör ni inte mer? Varför hänvisar ni hela tiden till en massa utredningar?

Anf. 54 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för frågorna! Ja, varför gör inte regeringen mer? Jag tycker nog ändå att detta är steg i rätt riktning. Det är klart att om Miljöpartiet fick vara med och bestämma skulle vi ta längre och större steg snabbare. Vi har till exempel också förslag om en branschfinansiering.

Riksrevisionen föreslog en branschfinansiering, men Riksrevisionen har inte utrett detta, så för mig är det självklart att det måste utredas och analyseras. Det är precis vad regeringen nu gör. Man ser också på andra lösningar. I den delen känner jag mig trygg.

Översyn av miljöbalken och minerallagen – jag tror att man måste synka de lagstiftningarna – är också något som vi har föreslagit. Delar av det kanske kan komma in i den översyn som man nu gör. Men jag vet också att i en regering är det två partier som kommer överens om vad som ska göras, och i de här fallen är det inte så att Miljöpartiet får igenom alla sina förslag.

När det gäller provborrningar kan jag se att det är problematiskt att avgöra hur mycket det ska kosta. Men även detta anser jag ingår i den översyn och det arbete som regeringen nu gör. Jag tror nog också att man behöver komma vidare där och göra även prospekteringen säkrare när det gäller finansieringen, som regeringen säger.

Prot. 2016/17:10
28 september

*Riksrevisionens
rapport om ekono-
miska risker för staten
i fråga om gruvavfall*

Anf. 55 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vad gäller branschfinansieringen tycker jag att det är det svaret i betänkandet som känns mest hoppningivande. Det låter som om regeringen arbetar med målsättningen att det ska bli en branschfinansiering. Låt oss alltså hoppas att det ska bli så.

Men man kan inte hålla på och utreda hur länge som helst, måste jag få tillägga. Både ni och vi och hela regeringen visste om detta innan Riksrevisionen gjorde sin granskning.

När det gäller kraven vid provborrning håller jag med om att det är svårt att säga en fix summa. Detta är väl en av de saker vi har expertmyndigheter till. De ska göra en sådan avvägning. Men min fråga till dig, Stina Bergström, gällde principen. Tycker inte du och Miljöpartiet att principen är rätt – att bolag som provborrar efter mineraler i Sverige ska kunna visa upp ekonomiska garantier redan i det skedet? Vi ska också komma ihåg att provborrning kan innebära allt ifrån ett litet hål till storskaliga ingrepp. Redan i det tidiga skedet ska man kunna visa upp ekonomiska garantier. Exakt vilken nivå de ska ligga på behöver kanske inte du och jag ta upp här – det var principen jag var ute efter.

Jag ställde också frågan om ökade krav på ekonomiska garantier i miljöbalken och minerallagen. Vår förhoppning är att minerallagen helt ska ingå i miljöbalken och att det alltså är miljöbalken som ska styra. Men ni avstyrker vårt förslag. Ni säger i ert svar att nuvarande lagstiftning är tillräcklig. Jag kan inte alls se att ni jobbar på att skärpa miljöbalken i det avseendet. Korrigera mig gärna om jag har fel, Stina Bergström!

Anf. 56 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! När det gäller frågan om hur lång tid regeringen tänker att det här arbetet ska pågå tycker jag att det är ett gott tecken att regeringen faktiskt satte igång arbetet innan man gjorde sin skrivelse och lämnade den till riksdagen. Man talar inte bara om vad man tänker göra, utan man talar också om att man redan har påbörjat det arbetet.

Sedan gäller det frågan om provborrning. Ja, jag tycker självklart att principen är rätt: att man bör kunna visa att man kan återställa området efter provborrningen. Men hur det ska gå till och hur man ska räkna ut den kostnaden får ingå i regeringens utredning.

Sedan var det frågan om arbetet med en översyn av miljöbalken och minerallagen. Nej, det vet jag inte heller. Men jag tror inte att man kommer att göra så mycket av det i det här skedet, i arbetet med just Riksrevisionens rapport. Men det är någonting som man måste göra i framtiden, anser jag, eftersom vi har en regering som säger att man vill att Sverige ska bli ett föregångsland för en hållbar gruvnäring. Då ligger det i botten att vi måste ha en lagstiftning som möter det, den visionen och den viljetrytningen.

Anf. 57 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Jag blir inte riktigt klok på vad Miljöpartiet och Stina Bergström egentligen vill. Jag har antecknat en del. Att gruvnäringen är viktig är vi självklart överens om. Den är jätteviktig för Sveriges välbefinnande. Den har varit viktig, och den kommer att vara viktig. Men Miljöpartiet har faktiskt ansvar för utvecklingen. Stina sa: om Miljöpartiet fick vara med och bestämma. Jag vet inte om det var en felsägning, men ni är faktiskt

med och bestämmer. Det är bara en upplysning. Ni sitter i regeringen, och ni har stora möjligheter att påverka utvecklingen.

Stina säger: Visst kan det vara svårt, det här med provborringar och att veta exakt vad det skulle kosta om man fortsätter. Ja, men det är ju det som man ska ta reda på, om det finns sådana möjligheter. Man provborrar ju inte för att inte sedan gå vidare. Man provborrar för att möjligtvis gå vidare. Syftet är att bryta. Något annat syfte tror jag inte finns. Redan där kan man alltså komma fram till om det finns möjligheter att fortsätta med en brytning, om det finns sådana ekonomiska möjligheter för bolaget. Min fråga till Stina är: Vad vill ni?

Anf. 58 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Fru talman! Det var bra att jag fick höra att jag gjorde en felsägning med anledning av hur mycket Miljöpartiet kan vara med och bestämma. Jag menar förstås: Om Miljöpartiet helt och fullt fick bestämma gruvpolitiken och svaret på Riksrevisionens rapport etcetera kanske det skulle finnas fler bitar av det som vi har drivit och föreslagit i den motion som jag hänvisade till i mitt anförande. Vi har till exempel ett förslag i den motionen om att vi ska göra en översyn av både miljöbalken och minerallagen. Vi har förslag om hur man ska ta en större hänsyn till biologisk mångfald och dricksvattenförsörjning när man gör större ingrepp i naturen. Vi har också förslag om en utredning om en obligatorisk återställande- och saneringsförsäkring.

När det gäller provborring vet jag inte. Lars-Axel Nordell är kanske mer insatt i vilka som gör provborringar och när de sker. Men det finns faktiskt de som gör provborringar som inte tänker att de själva ska göra brytningen. Jag tror nog att man ska hålla sig till detta när man gör en provborring i ett område. Det handlar om att titta på just återställandet av området efter provborring. Jag tror att det är viktigt att man i första hand tänker på den biten.

Anf. 59 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! På det området är vi överens, just när det gäller återställandet. Vi har sett i medier hur man har lämnat borrhål som gör att arsenik läcker ut till sjöar. Vi har sett rör som sticker upp som människor och djur kan snubbla över och så vidare. Där måste vi som nation ställa krav på dem som gör provborringarna.

Vi politiker är inga experter. Jag är ingen expert på det här området, och jag tror inte heller att Stina är det. Men det räcker med det som vi kan ta reda på. Även om vi inte vet vad det kommer att kosta handlar det om principer och om att vi tar reda på hur det kan se ut. Vi vet inte hur det kommer att se ut. Vi vet inte exakt vad det finns för möjligheter att göra den här typen av tidiga kontroller. Men att få till stånd den sållning som både jag och Jens har pratat om vore av värde. Det förvånar mig att inte Miljöpartiet tycker att det vore av värde att tidigt få reda på om ett företag har den här möjligheten eller inte. Att de provborrar för någon annan må vara hänt, men det är ändå det kravet man tidigt ska ställa, tycker jag, när de börjar en sådan undersökning.

Prot. 2016/17:10
28 september

*Riksrevisionens
rapport om ekono-
miska risker för staten
i fråga om gruvavfall*

Prot. 2016/17:10
28 september

*Riksrevisionens
rapport om ekono-
miska risker för staten
i fråga om gruvavfall*

Anf. 60 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:
Fru talman! Jag hörde inte att jag fick någon mer fråga, så jag vill tacka så mycket för de frågor jag fick förut.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.26 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU12 En uppdaterad fondlagstiftning (UCITS V)

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU3 Regional anpassning av arbetsmarknadsutbildning

1. utskottet
2. res. 1 (M)
3. res. 2 (KD)

Förberedande votering:

78 för res. 1

15 för res. 2

218 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

220 för utskottet

75 för res. 1

15 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 S, 40 SD, 24 MP, 20 C, 18 V, 15 L

För res. 1: 75 M

Avstod: 15 KD

Frånvarande: 10 S, 9 M, 8 SD, 1 MP, 2 C, 3 V, 4 L, 1 KD, 1 -

Ann-Britt Åsebol (M) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

UbU3 Fler elever i fler skolor

1. utskottet
2. res. (SD)
Votering:
274 för utskottet
40 för res.
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 76 M, 24 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD
För res.: 40 SD
Frånvarande: 9 S, 8 M, 8 SD, 1 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

SkU6 Ett svenskt tonnagebeskattningsystem

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Nationell verksamhet m.m.)

1. utskottet
2. res. (SD)
Votering:
274 för utskottet
40 för res.
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 76 M, 24 MP, 20 C, 18 V, 17 L, 15 KD
För res.: 40 SD
Frånvarande: 9 S, 8 M, 8 SD, 1 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

SkU2 Unionstullkodexen och elektroniskt uppgiftslämnande

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU23 Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten i fråga om gruvavfall

Punkt 3 (Bergsstatens prövning)

1. utskottet
2. res. 3 (V)
3. res. 4 (KD)
Förberedande votering:
18 för res. 3
15 för res. 4
281 avstod
35 frånvarande
Kammaren biträdde res. 3.
Huvudvotering:
281 för utskottet
18 för res. 3
15 avstod
35 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2016/17:10
28 september

Partvis fördelning av rösterna:
För utskottet: 104 S, 76 M, 40 SD, 24 MP, 20 C, 17 L
För res. 3: 18 V
Avstod: 15 KD
Frånvarande: 9 S, 8 M, 8 SD, 1 MP, 2 C, 3 V, 2 L, 1 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 27 september

2016/17:20 Kvotering till bolagsstyrelser

av *Jessica Rosencrantz* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:21 Lag om kvotering

av *Isabella Hökmark* (M)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 13 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 27 september

2016/17:44 Dödförklaring

av *Amir Adan* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 27 september

2016/17:5 Kampen mot nätdroger

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

den 28 september

2016/17:11 Auktioneringen av 700-megahertzbandet

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:15 Postservicen
av *Per Åsling* (C)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

Prot. 2016/17:10
28 september

2016/17:16 Cykelstrategin
av *Solveig Zander* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:18 Kontroll av försändelser till intagna i rättspsykiatrisk tvångsvård

av *Susanne Eberstein* (S)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:24 Likvärdig bedömning av veteranbilar

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.05.

Sammanträdet leddes

av förste vice talmannen från dess början till och med § 8 anf. 31 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.26 och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

LISA GUNNFORS

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Avsägelse.....	1
§ 2 Anmälan om fördröjt svar på interpellation.....	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport.....	2
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 5 En uppdaterad fondlagstiftning (UCITS V).....	2
Finansutskottets betänkande 2016/17:FiU12	2
(Beslut fattades under § 11.)	2
§ 6 Regional anpassning av arbetsmarknadsutbildning	2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2016/17:AU3	2
Anf. 1 NIKLAS WYKMAN (M).....	2
Anf. 2 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	3
Anf. 3 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	4
Anf. 4 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	6
Anf. 5 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	6
Anf. 6 NIKLAS WYKMAN (M) replik.....	7
Anf. 7 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	7
Anf. 8 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik.....	8
Anf. 9 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik	8
Anf. 10 DÉSIRÉE PETHRUS (KD) replik.....	9
Anf. 11 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	10
Anf. 12 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	10
Anf. 13 MARCO VENEGAS (MP).....	11
Anf. 14 ANNIKA QARLSSON (C).....	12
Anf. 15 ALI ESBATI (V)	13
Anf. 16 FREDRIK MALM (L)	15
Anf. 17 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	16
Anf. 18 FREDRIK MALM (L) replik.....	17
Anf. 19 RAIMO PÄRSSINEN (S) replik.....	17
Anf. 20 FREDRIK MALM (L) replik.....	18
(Beslut fattades under § 11.)	18
§ 7 Fler elever i fler skolor	19
Utbildningsutskottets betänkande 2016/17:Ubu3.....	19
Anf. 21 STEFAN JAKOBSSON (SD).....	19
Anf. 22 THOMAS STRAND (S).....	20
Anf. 23 ERIK BENGTTZBOE (M)	21
Anf. 24 ELISABET KNUTSSON (MP)	23
Anf. 25 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	24
Anf. 26 DANIEL RIAZAT (V).....	26
Anf. 27 CHRISTINA ÖRNEBJÄR (L).....	27
Anf. 28 ANNIKA ECLUND (KD)	28
(Beslut fattades under § 11.)	29
§ 8 Ett svenskt tonnagebeskattningsystem.....	29
Skatteutskottets betänkande 2016/17:SkU6	29
Anf. 29 OLLE FELTEN (SD).....	29
Anf. 30 PER ÅSLING (C)	31
Anf. 31 SARA KARLSSON (S).....	32
Anf. 32 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	33

Anf. 33 RASMUS LING (MP).....	34
Anf. 34 OLLE FELTEN (SD) replik.....	35
Anf. 35 RASMUS LING (MP) replik	35
Anf. 36 OLLE FELTEN (SD) replik.....	36
Anf. 37 RASMUS LING (MP) replik	36
Anf. 38 LARRY SÖDER (KD).....	36
Anf. 39 HANS ROTHENBERG (M)	37
(Beslut fattades under § 11.).....	39
§ 9 Unionstullkodexen och elektroniskt uppgiftslämnande	39
Skatteutskottets betänkande 2016/17:SkU2	39
(Beslut fattades under § 11.).....	39
§ 10 Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten	
i fråga om gruvavfall	39
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2015/16:MJU23	39
Anf. 40 JENS HOLM (V)	39
Anf. 41 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	41
Anf. 42 MARIA STRÖMKVIST (S)	42
Anf. 43 JENS HOLM (V) replik	44
Anf. 44 MARIA STRÖMKVIST (S) replik	45
Anf. 45 JENS HOLM (V) replik	45
Anf. 46 MARIA STRÖMKVIST (S) replik	46
Anf. 47 ANDERS FORSBERG (SD).....	46
Anf. 48 JENS HOLM (V) replik	47
Anf. 49 ANDERS FORSBERG (SD) replik	47
Anf. 50 JENS HOLM (V) replik	47
Anf. 51 ANDERS FORSBERG (SD) replik	48
Anf. 52 STINA BERGSTRÖM (MP)	48
Anf. 53 JENS HOLM (V) replik	51
Anf. 54 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	51
Anf. 55 JENS HOLM (V) replik	52
Anf. 56 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	52
Anf. 57 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik.....	52
Anf. 58 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	53
Anf. 59 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik.....	53
Anf. 60 STINA BERGSTRÖM (MP) replik	54
(Beslut fattades under § 11.).....	54
Ajournering.....	54
Återupptaget sammanträde	54
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens	
sammanträde	54
FiU12 En uppdaterad fondlagstiftning (UCITS V)	54
AU3 Regional anpassning av arbetsmarknadsutbildning	54
UbU3 Fler elever i fler skolor.....	55
SkU6 Ett svenskt tonnagebeskattningssystem.....	55
SkU2 Unionstullkodexen och elektroniskt uppgiftslämnande	55
MJU23 Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten i fråga om gruvavfall	55
§ 12 Anmälan om interpellationer.....	56
§ 13 Anmälan om fråga för skriftligt svar	56

Prot. 2016/17:10
28 september

§ 14 Anmälan om skriftliga svar på frågor	56
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 16.05.	57